

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Erzincan İli Elma ve Kayısıdan Meyve Suyu Üretim Tesisi Ön Fizibilite Raporu

**T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI**

Erzincan İli

Elma ve Kayısıdan

Meyve Suyu Üretim Tesisi

Ön Fizibilite Raporu

2021
ŞUBAT

RAPORUN KAPSAMI

Bu ön fizibilite raporu, Erzincan ilinde Elma ve Kayısıdan Meyve Suyu Üretim Tesisi kurulmasının uygunluğunu tespit etmek, yatırımcılarda yatırım fikri oluşturmak ve detaylı fizibilite çalışmalarına altlık oluşturmak üzere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda faaliyet gösteren Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmıştır.

HAKLAR BEYANI

Bu rapor, yalnızca ilgililere genel rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgi ve analizler raporun hazırlandığı zaman diliminde doğru ve güvenilir olduğuna inanılan kaynaklar ve bilgiler kullanılarak, yatırımcıları yönlendirme ve bilgilendirme amaçlı olarak yazılmıştır. Rapordaki bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanılması sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu rapora dayanarak yatırım kararı veren ya da finansman sağlayan şahıs ve kurumlara aittir. Bu rapordaki bilgilere dayanarak bir eylemde bulunan, eylemde bulunmayan veya karar alan kimselere karşı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı sorumlu tutulamaz.

Bu raporun tüm hakları Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansına aittir. Raporda yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansının yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

İÇİNDEKİLER

1. YATIRIMIN KÜNYESİ	3
2. EKONOMİK ANALİZ.....	5
2.1 Sektörün Tanımı	5
2.2 Sektöre Yönelik Sağlanan Destekler.....	5
2.2.1 Yatırım Teşvik Sistemi.....	5
2.2.2 Diğer Destekler.....	7
2.3 Sektörün Profili	11
2.4 Dış Ticaret ve Yurt İçi Talep.....	13
2.5 Üretim, Kapasite ve Talep Tahmini	17
2.6 Girdi Piyasası.....	18
2.7 Pazar ve Satış Analizi	20
3. TEKNİK ANALİZ.....	21
3.1 Kuruluş Yeri Seçimi.....	21
3.2 Üretim Teknolojisi	21
3.3 İnsan Kaynakları	24
4. FİNANSAL ANALİZ	25
4.1 Sabit Yatırım Tutarı	25
4.2 Yatırımın Geri Dönüş Süresi	27
5. ÇEVRESEL VE SOSYAL ETKİ ANALİZİ.....	27

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Meyve Suyu Üretiminin NACE Tanımı ve Tehlike Sınıfı	5
Tablo 2. Meyve Suyunun Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonları (GTİP)	5
Tablo 3. Elma Suyunun Özelliklerine Göre Ayrıntılı GTİP Numaraları	5
Tablo 4. Ekonomik Yatırım Konuları	6
Tablo 5. Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması ile İlgili Fiziki Varlıklara Yönelik Yatırımlar	6
Tablo 6. Erzincan İlinde Bölgesel Teşvikler Kapsamında Desteklenen Tarımsal Sektörler	7
Tablo 7. Erzincan İlinde Bölgesel Teşvik Kalemleri (Destek Unsurları)	7
Tablo 8. Cazibe Merkezleri Programı Destek Kapsamı	9
Tablo 9. Destek Unsurları, Destek Oran ve Süreleri	9
Tablo 10. Dünya Elma Üretim, Tüketim ve Ticaret Verileri	13
Tablo 11. Türkiye Elma Üretim, Tüketim ve Ticaret Verileri	13
Tablo 12. Türkiye Kayısı Üretim, Tüketim ve Ticaret Verileri	14
Tablo 13. Tesis İçin Öngörülen Kapasite Kullanım Oranları ve Üretim Miktarları	17
Tablo 14. Erzincan İlinin Tarım Alanları Dağılımı ve Üretim Miktarları	18
Tablo 15. Erzincan İli 2019 Yılı Meyve Üretim Verileri	18
Tablo 16. Erzincan ve Komşu İllerin Elma ve Kayısı Üretimleri (2019, Ton)	19
Tablo 17. Meyve Suyu Üretim Tesisi Makine Teçhizat Listesi	23
Tablo 18. Erzincan İli 2019 Yılı Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	24
Tablo 19. İstihdam Edilecek Personel ve Ücretleri	25
Tablo 20. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası 23.10.2020 tarihli Döviz Satış Kurları	26
Tablo 21. Toplam Yatırım Tutarı ve Yıllara Dağılımı (TL, USD)	27

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Bölgelere Göre Gıda ve İçecek İşletme Sayıları ve En Fazla İşletmeye Sahip İller	12
Şekil 2. Gıda ve İçecek Sektörü Kapasite Kullanım Oranı (Ağırlıklı Ortalama %)	12
Şekil 3. Dünya Elma Üretim, İthalat, İhracat Verileri	15
Şekil 4. Dünya Kayısı Üretim, İthalat, İhracat Verileri	15
Şekil 5. Gıda ve İçecek Sektörü 2014-2018 Dış Ticareti	16
Şekil 6. Türkiye'nin Elma İhracat ve İthalat Verileri	16
Şekil 7. Türkiye Kayısı İhracat Verileri	17
Şekil 8. Erzincan İli ve Komşu İller	19
Şekil 9. Türkiye'de Elma Üretici ve Tüketici Fiyatlarının Yıllar İtibariyle Değişimi	20
Şekil 10. Türkiye'de Kayısı Üretici ve Tüketici Fiyatlarının Yıllar İtibariyle Değişimi	20
Şekil 11. Erzincan İlinin Yıllara Göre Nüfus Dağılımı	24
Şekil 12. Erzincan İli Nüfusunun Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	24

ERZİNCAN İLİ MEYVE SUYU ÜRETİMİ ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

1. YATIRIMIN KÜNYESİ

Yatırım Konusu	Meyve Suyu Üretim Tesisi	
Üretilen Ürün/Hizmet	Elma ve Kayısı Suyu	
Yatırım Yeri (İl - İlçe)	Erzincan	
Tesisin Teknik Kapasitesi	9.296 ton/yıl	
Sabit Yatırım Tutarı	1.942.054 \$	
Yatırım Süresi	12 ay	
Sektörün Kapasite Kullanım Oranı	%65	
İstihdam Kapasitesi	36 kişi	
Yatırımın Geri Dönüş Süresi	49 ay	
İlgili NACE Kodu (Rev. 3)	- 10.32 Sebze Ve Meyve Suyu İmalatı - 10.32.01 Katkısız Sebze Ve Meyve Suları İmalatı (Şalgam Suyu, Domates Suyu, Havuç Suyu, Portakal Suyu, Elma Suyu, Kayısı Suyu vb.) - 10.32.02 Konsantre Meyve Ve Sebze Suyu İmalatı	
İlgili GTİP Numarası	- 2009.11 Portakal Suyu (Dondurulmuş) - 2009.12, 2009.19 Diğer Portakal Suları - 2009.21, 2009.29 Greyfurt Suyu - 2009.31, 2009.39 Diğer Turunçgil Suları - 2009.41, 2009.49 Ananas Suyu - 2009.50 Domates Suyu - 2009.61, 2009.69 Üzüm Suyu - 2009.71, 2009.79 Elma Suyu - 2009.81 Yaban Mersini Suyu - 2009.80, 2009.89 Diğer Meyve Suları - 2009.90 Karışık Meyve Suları	
Yatırımın Hedef Ülkesi	Tüm Ülkeler	
Yatırımın Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına Etkisi	Doğrudan Etki	Dolaylı Etki
	Amaç 3: Sağlık ve Kaliteli Yaşam Amaç 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim	Amaç 11: Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar,
Diğer İlgili Hususlar		

ERZİNCAN İLİNDE ELMA VE KAYISIDAN MEYVE SUYU ÜRETİM TESİSİ ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

Subject of the Project	Investment İn Fruit Juice Production	
Information about the Product/Service	Apple and Apricot Juice	
Investment Location (Province-District)	Erzincan	
Technical Capacity of the Facility	9,296 tons/year	
Fixed Investment Cost (USD)	1.942.054 \$	
Investment Period	12 months	
Economic Capacity Utilization Rate of the Sector	65%	
Employment Capacity	36 person	
Payback Period of Investment	49 months	
NACE Code of the Product/Service (Rev.3)	- 10.32 Vegetable and Juice Production - 10.32.01 Production of Vegetable and Fruit Juices without Additives (Turnip Juice, Tomato Juice, Carrot Juice, Orange Juice, Apple Juice, Apricot Juice, etc.) - 10.32.02 Production of Concentrated Fruit and Vegetable Juice	
Harmonized Code (HS) of the Product/Service	- 2009.11 Orange Juice (Frozen) - 2009.12, 2009.19 Other Orange Juices - 2009.21, 2009.29 Grapefruit Juice - 2009.31, 2009.39 Other Citrus Waters - 2009.41, 2009.49 Pineus Juice - 2009.50 Tomato Juice - 2009.61, 2009.69 Grape Juice - 2009.71, 2009.79 Apple Juice - 2009.81 Blueberry Juice - 2009.80, 2009.89 Other Juices - 2009.90 Mixed Juices	
Target Country of Investment	All Countries	
Impact of the Investment on Sustainable Development Goals	Direct Effect	Indirect Effect
	- Goal 3: Good Health and Well Being - Goal 12: Responsible Consumption and Production	Goal 11: Sustainable Cities and Communities,
Other Related Issues		

2. EKONOMİK ANALİZ

2.1 Sektörün Tanımı

Meyve suyu ve meyve suyu konsantresi sanayii, ana hammadde girdisi olarak meyve ve az miktarda da sebze işleyen, ara ürün olarak meyve suyu konsantresi ve meyve püresi elde eden ve bu ürünlerden meyve suyu, meyve nektarı ve meyveli içecekleri üreten bir gıda sanayii koludur.

Tablo 1. Meyve Suyu Üretiminin NACE Tanımı ve Tehlike Sınıfı

NACE Kodu	NACE Tanımı	Tehlike Sınıfı
10.32	Sebze ve meyve suyu imalatı	
10.32.01	Katkısız sebze ve meyve suları imalatı (şalgam suyu, domates suyu, havuç suyu, portakal suyu, elma suyu, kayısı suyu vb.)	Az Tehlikeli
10.32.02	Konsantre meyve ve sebze suyu imalatı	Az Tehlikeli

Tablo 2. Meyve Suyunun Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonları (GTİP)

Ürün Adı	GTİP
Portakal Suyu (Dondurulmuş)	2009.11
Diğer Portakal Suları	2009.12, 2009.19
Greyfurt Suyu	2009.21, 2009.29
Diğer Turunçgil Suları	2009.31, 2009.39
Ananas Suyu	2009.41, 2009.49
Domates Suyu	2009.50
Üzüm Suyu	2009.61, 2009.69
Elma Suyu	2009.71, 2009.79
Yaban Mersini Suyu	2009.81
Diğer Meyve Suları	2009.80, 2009.89
Karışık Meyve Suları	2009.90

Tablo 3. Elma Suyunun Özelliklerine Göre Ayrıntılı GTİP Numaraları¹

GTIP: 200979190000	Elma suyu (brix değeri 67'den fazla, diğer)
GTIP: 200971990000	Elma suyu (brix değeri 20'den az, diğer, şekerli)
GTIP: 200971200000	Elma suyu (brix değeri 20'den az, diğer, şekerli)

2.2 Sektöre Yönelik Sağlanan Destekler

2.2.1 Yatırım Teşvik Sistemi

Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Programı (2016-2020)

Uygulayıcı Kurum: Tarım ve Orman Bakanlığı / Tarım Reformu Genel Müdürlüğü

¹ <https://uygulama.gtb.gov.tr/Tara>

ERZİNCAN İLİNDE ELMA VE KAYISIDAN MEYVE SUYU ÜRETİM TESİSİ ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

1-Ekonomik Yatırımlar

Destek Kapsamı: Bu Tebliğ, 1/1/2016-31/12/2020 tarihleri arasında, kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamak, tarım ve tarım dışı istihdamı geliştirmek, gelirleri artırmak ve farklılaştırmak için kadın ve genç girişimciler öncelikli olmak üzere gerçek ve tüzel kişilerin ekonomik faaliyetlere yönelik yatırımlar için yapılacak hibe ödemelerine ilişkin hususları kapsar.

Kimler Başvurabilir:

Gerçek ve tüzel kişiler

- ✓ Hibeye esas proje tutarı alt limiti en az 50.000 Türk Lirası'dır.
- ✓ Proje bütçesi KDV (katma değer vergisi) hariç hazırlanır.

NOT: Başvuru için çağrı döneminin takip edilmesi gerekmektedir. 13. çağrı dönemi başvuruları 14 Kasım 2019 tarihi itibarıyla sona ermiştir.

Tablo 4. Ekonomik Yatırım Konuları

Yatırım Konuları	Yatırım Tutarı Üst Limiti (TL)	Destekleme Oranı
Ekonomik yatırım konuları		
Bitkisel ürün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması	Yeni tesis 1.250.000 Kapasite artırımı ve/veya teknoloji yenileme ve/ veya modernizasyon 750.000 Tamamlama 1.000.000	% 50

Tablo 5. Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması ile İlgili Fiziki Varlıklara Yönelik Yatırımlar

Tedbir Adı	Sektör	Sektör Adı	Destek Oranı
Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması ile İlgili Fiziki Varlıklara Yönelik Yatırımlar (103)	103-1	Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	%40-50 Üretici örgütleri ve üretici örgütünün hakim ortak (ortaklık payının %50'den fazla) olduğu tüzel kişiler için %50 Gerçek ve tüzel kişiler için %40
	103-2	Kırmızı Et ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	
	103-3	Kanatlı Eti ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	
	103-4	Su ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	
	103-5	Meyve ve Sebze Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	

Her bir yatırım için uygun harcamaların toplam değeri:

- ✓ Süt (peynir altı suyu dâhil) ve et sektörleri için en az **30.000** Avro ve en fazla **3.000.000** Avro,
- ✓ Süt toplama merkezleri için en az **30.000** Avro ve en fazla **1.000.000** Avro,
- ✓ Meyve ve sebze sektörü için en az **30.000** Avro ve en fazla **1.250.000** Avro,
- ✓ Su ürünleri sektörü için en az **30.000** Avro ve en fazla **1.500.000** Avro.

- Genel Teşvik Sistemi

- ✓ Bölge ayrımı yapılmaksızın, belirlenen asgari sabit yatırım tutarı şartı ile diğer tebliğ şartlarını sağlayan tarımsal yatırımlar, Genel Teşvik Sistemi kapsamında;
- ✓ Gümrük Vergisi Muafiyeti
- ✓ KDV İstinası ve
- ✓ Gelir Vergisi Stopajı Desteği (6. bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için)'nden faydalanılabilir.
- ✓ Ayrıca, Bölgesel Teşvik Sistemi kapsamında teşvik belgesi düzenlenebilecek olan yatırımlar için talep edilmesi halinde Genel Teşvik Uygulamaları çerçevesinde belge düzenlenebilir.

- Genel teşvik sistemi kapsamında teşvik edilemeyecek yatırımlar:

- Un, irmik (makarna imalatı ile entegre irmik yatırımları ve mısır irmiği yatırımları hariç), yem (balık unu, balık yağı, balık yemi ve entegre hayvancılık üretimi içindeki yem üretimi hariç), mısır nişastası ve nişasta bazlı şeker (nişasta sütünden, münhasıran kristal fruktoz üretimine yönelik yatırımlar hariç).
- Dışarıya yemek hizmeti sunan işletmeler (hazır yemek).
- Küp şeker.
- 5 dekarın altındaki seracılık yatırımları.
- Bitkisel üretim (5 dekar ve üstü seracılık yatırımları, kültür mantarı yetiştiriciliği ve entegre hayvancılık yatırımları içerisindeki yem bitkileri yetiştiriciliği hariç).
- Bölgesel uygulamalar kapsamında teşvik edilecek entegre hayvancılık yatırımları ve şartlı desteklenecek hayvancılık yatırımları dışındaki hayvancılık yatırımları.
- 5 ton/gün ve altında üretim kapasitesine sahip süt işleme yatırımları.

- Teşviki belirli şartlara bağlı yatırım konuları:

- Süt yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında asgari 150 büyükbaş,
- Et yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında asgari 150 büyükbaş,
- Damızlık büyükbaş entegre hayvan yetiştiriciliğinde (et/süt yönlü) asgari 150 büyükbaş/dönem,
- Kanatlı entegre yatırımlarında 100.000 adet/dönem,
- Süt ve et yönlü küçükbaş entegre yatırımlarında (damızlık dâhil) 1.000 küçükbaş dönem şartı aranır.

2.2.2 Diğer Destekler**Bölgesel Teşvikler****Tablo 6. Erzincan İlinde Bölgesel Teşvikler Kapsamında Desteklenen Tarımsal Sektörler**

Erzincan İlinde Bölgesel Teşvikler Kapsamında Desteklenen Tarımsal Sektörler	Asgari Yatırım Tutarları veya Kapasiteleri
Entegre hayvancılık yatırımları (entegre damızlık hayvancılık yatırımları dâhil)*	500 Bin TL
Gıda ürünleri ve içecek imalatı**	1 Milyon TL
Su ürünleri yetiştiriciliği (Balık yavrusu ve yumurtası üretimi dâhil)	500 Bin TL
Soğuk hava deposu hizmetleri	500 metrekare
Lisanslı depoculuk	1 Milyon TL
Seracılık	10 Dekar

Tablo 7. Erzincan İlinde Bölgesel Teşvik Kalemleri (Destek Unsurları)

Erzincan İlinde Bölgesel Teşvik Kalemleri (Destek Unsurları)	
Gümrük Vergisi Muafiyeti	Tüm Sektörlerdeki Teşvik Belgeli Yatırımlar

ERZİNCAN İLİNDE ELMA VE KAYISIDAN MEYVE SUYU ÜRETİM TESİSİ ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

Kdv İstisnası	Tüm Sektörlerdeki Teşvik Belgeli Yatırımlar
Vergi İndirimi	
Yatırıma Katkı Oranı (%)	30
Vergi İndirim Oranı (%)	70
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği	
Desteğin Uygulama Süresi	6 yıl
Desteğinin Sabit Yatırım Tutarına Oranı (%)	25
Yatırım Yeri Tahsis	Tüm Sektörlerdeki Teşvik Belgeli Yatırımlar
Faiz Desteği	
TL Kredisi	4 puan
Döviz Endeksli Kredi/Döviz Kredisi	1 puan

Bölgesel Teşvik Kalemlerine İlişkin Açıklamalar

Gümrük Vergisi Muafiyeti: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için gümrük vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.

KDV İstisnası ve İadesi: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yurt içinden ve yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için katma değer vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır. Sabit yatırım tutarı 500 milyon Türk Lirasının üzerindeki stratejik yatırımlar kapsamında yapılacak bina-inşaat harcamaları için KDV iadesinden yararlanılabilir.

Vergi İndirimi: Gelir veya kurumlar vergisinin, yatırım için öngörülen katkı tutarına ulaşıncaya kadar indirimli olarak uygulanmasıdır.

Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmının belirli bir süre Bakanlıkça karşılanmasıdır.

Yatırım Yeri Tahsis: Teşvik belgesi düzenlenmiş stratejik yatırımlar ve bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlar için, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslara göre yatırım yeri tahsis edilebilir.

Faiz veya Kâr Payı Desteği: Talep edilmesi halinde, bölgesel teşvik uygulamaları ve stratejik yatırımlar ile AR-GE ve çevre yatırımları kapsamında desteklerden yararlanacak yatırımlar için bankalardan kullanılacak en az bir yıl vadeli yatırım kredilerinin teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının %70'ine kadar olan kısmı için ödenecek faizin veya kâr payının belli bir kısmı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca karşılanabilir.

Bir Alt Bölge Desteğinden Faydalanma

Bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında teşvik belgesi düzenlenen yatırımlar, aşağıdaki şartlardan en az birini sağlaması durumunda vergi indirimi ve sigorta primi işveren hissesi desteği açısından bulundukları bölgenin bir alt bölgesinde sağlanan oran ve sürelerde bu desteklerden yararlanabilir.

Sağlanması gerekli şartlar

- ✓ Yatırımın organize sanayi bölgesinde gerçekleştirilmesi veya endüstri bölgesinde (imalat sanayine yönelik yatırımlar) gerçekleştirilmesi.
- ✓ Yatırımın aynı sektörde faaliyet gösteren en az beş gerçek veya tüzel kişinin ortağı olduğu yatırımcı tarafından gerçekleştirilmesi ve ortak faaliyet gösteren alanda entegrasyonu sağlayacak bir yatırım olması.

Tablo 8. Cazibe Merkezleri Programı Destek Kapsamı

Cazibe Merkezleri Programı Destek Kapsamı	Görece az gelişmiş 23 ilde yatırım ortamını canlandırarak istihdam, üretim ve ihracatın artırılması ve bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına yönelik yatırımların desteklenmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir. Destek söz konusu illerde; özel sektör tarafından gerçekleştirilecek imalat sanayi yatırımları (US-97 Kodu:15-37) ile çağrı merkezi ve veri merkezi yatırım projeleri içindir. Söz konusu destek ile ilgili yayımlanan karar kapsamında 31/12/2020 tarihine kadar yapılacak olan teşvik belgesi müracaatları değerlendirilir.
Kimler Başvurabilir	Gerçek ve Tüzel kişiler
Uygulama İlleri	Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Batman, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Malatya, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Tunceli, Van

Tablo 9. Destek Unsurları, Destek Oran ve Süreleri

Destek Unsurları			Destek Oran Ve Süreleri		
Gümrük Vergisi Muafiyeti			Var		
KDV İstisnası			Var		
Vergi İndirimi (%)	Yatırıma Katkı Oranı (%)		90	50	
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği			10 yıl		
Yatırım Yeri Tahsisi			Var		
Faiz Desteği	İç Kredi	7 Puan	Azami 1.800.000 TL	Döviz/ Dövizle Endeksli Kredi	2 Puan
Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği			10 yıl		
Gelir Vergisi Stopajı Desteği			10 yıl		
KDV İadesi			İmalat sanayi yatırımları kapsamında 2017 ve 2018 yılları içerisinde gerçekleştirilen bina-inşaat harcamaları esnasında yüklenilen KDV için.		
Enerji Desteği			%30; azami 3 yıl, yatırım tutarının %25'i, 10 milyon TL		

Kalkınma Ajansları Tarafından Desteklenen Alanlar

Uygulayıcı Kurum: Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı

Kalkınma Ajansları, Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulunun kararlaştırdığı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının onayladığı Çalışma Programı ve Bütçe doğrultusunda hazırlanan ve finanse edilen Mali Destek Programları kapsamında tarım sektörüne de destek sunabilmektedir.

Bu programlar kapsamında, destek için öncelikli alanlar, örnek proje konuları ve başvuru koşulları Ajansların web-sitelerinde ilan edilmekte ve Başvuru rehberlerinde ayrıntılı bilgiler yer almaktadır.

Kalkınma Ajansları, detayları yıllık çalışma programında ve başvuru rehberinde açıkça belirtilmek kaydıyla;

- Yerel idarelere,
- Üniversitelere,
- Kamu kurum ve kuruluşlarına,
- Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarına,
- Sivil toplum kuruluşlarına,
- Kâr amacı güden işletmelere,

- Kooperatif ve birliklere,
- Gerçek ve tüzel kişilere, proje veya faaliyetleri için “Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet destekleme Yönetmeliği”nde belirtilen usul ve esaslar dâhilinde “*mali* ve *teknik*” olmak üzere iki konuda destek sağlanmaktadır.

Mali Destek Türleri:

Doğrudan Finansman Desteği

Doğrudan finansman desteği, ajansın esas itibarıyla proje teklif çağrısı yöntemiyle kullandığı desteklerden oluşur. Ancak ajans istisnai olarak, proje teklif çağrısı yapmaksızın ve proje hazırlığı konusundaki yükümlülüklerinden bazılarını hafifletmek veya proje hazırlık sürecini doğrudan yönetmek suretiyle, doğrudan faaliyet desteği ve güdümlü proje desteği şeklinde de doğrudan destek sağlayabilir. Bu destek 3 şekilde sağlanır; “Güdümlü Proje Desteği”, “Doğrudan Faaliyet Desteği” ve “Proje Teklif Çağrısı”.

Faiz Desteği

Faiz desteği, kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin başvuru rehberinde belirtilen nitelikteki projeleri için, ilgili aracı kuruluşlardan alacakları krediler karşılığında ödeyecekleri faiz giderlerinin, Ajans tarafından karşılanmasını öngören karşılıksız yardımdır.

Faizsiz Kredi Desteği

Faizsiz kredi desteği, ajans tarafından kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin başvuru rehberinde belirtilen nitelikteki projeleri için, ilgili aracı kuruluşlar eliyle kredi verilmesini ve bu mali desteğin Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar dâhilinde ajansa faiz ödenmeksizin taksitler halinde geri ödenmesini öngören karşılıksız yardımdır.

Faizsiz kredi desteğinde, yararlanıcıya sözleşme tarihinden itibaren en az üç ay geri ödemesiz dönem tanınır ve geri ödeme işlemleri, sözleşme tarihinden itibaren en fazla dört yıl içinde tamamlanır.

Kosgeb Hizmet ve Destekleri

Desteklenen Sektörler

- 1.Madencilik ve taş ocakçılığı
- 2.İmalat
- 3.Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
- 4.Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
- 5.İnşaat
- 6.Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı
- 7.Ulaştırma ve depolama
- 8.Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
- 9.Bilgi ve iletişim
- 10.Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler
- 11.Finans ve sigorta faaliyetleri
- 12.İdari ve destek hizmet faaliyetleri
- 13.Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor
- 14.Diğer hizmet faaliyetleri

Destek Programları

- 1.Girişimcilik Destekleri
- 2.AR-GE, Teknolojik Üretim Ve Yerleştirme Destekleri
- 3.İşletme Geliştirme, Büyüme ve Uluslararasılaşma Destekleri
- 4.KOBİ Finansman Destekleri
- 5.Laboratuvar Hizmetleri
- 6.İŞGEM/TEKMER Programı

KOSGEB Hizmet ve Destekleri Veri Tabanına Kayıt

Bir işletmenin KOSGEB Desteklerinden yararlanabilmesi için öncelikle veri tabanına kayıt olması gerekmektedir. Veri tabanına kayıt işlemleri için <http://www.kosgeb.gov.tr> adresinden “E-KOBİ” tıklanıp KOSGEB’e ilk kayıt linkini seçip işletmeye ait bilgiler girilir ve kaydedilir. Sonraki sayfada KOBİ Bilgi Beyannamesi doldurulur.

2.3 Sektörün Profili

Günümüzün en önemli sosyoekonomik etkilerine sahip sanayilerden birisi olarak kabul edilen gıda sanayi, birçok alt dalları bünyesinde barındıran bir faaliyet kolu olarak öne çıkmaktadır. Dünyada ve Türkiye’de gıda sanayi son yıllarda büyük bir değişim göstermektedir. Bu değişim, üretim ve tüketim yapısına, organizasyona, iç ve dış ticarete, şirket yönelimlerine ve uygulanan politikalara etkide bulunmaktadır. Emek yoğun bir sisteme dayalı olarak gelişen gıda sanayi; tarımsal ürünlerin değerlendirilmesi, sanayiye hammadde temini, istihdama katkısı ve halkın dengeli beslenmesiyle doğrudan ilişkili olup dünyadaki tüm ülkelerde sosyoekonomik açıdan stratejik bir öneme sahiptir.

Dünyada gıda sanayi ve perakendeciliği ekonomik açıdan son 10 yılda giderek büyüyerek hayatımızı daha çok etkileyen bir konuma gelmiştir. Bu alanda sıkça spekülasyon davranış ve haksız kazançlar söz konusu olabilmektedir. Bu durum açlık için daha büyük bir tehlike anlamına gelmekte ve etkileri ülkemizde de hissedilmektedir. İnsanların temel gereksinim ürünlerinin büyük ölçülerde kârlılığa konu olması tehlikeli bir durumdur. Bu yapı insanların gıdaya ulaşmasını sorunlu kılacak, hatta zorlaştıracaktır. Son yıllarda dünyada gıda fiyatları arz-talep dengesi, küresel ısınma ve teknik nedenler yanında spekülasyon hareketlerinden etkilenerek belirlenmektedir. Nüfus artışı, küresel iklim değişimleri, üretimdeki azalmalar ve bazı ülkelerde (Çin, Hindistan gibi) görece refah artışı ile artan talep, buna karşılık tarım alanlarındaki azalma ve tarım ürünlerinin biyoyakıt amaçlı üretimi ile arz azaltmakta, gıda fiyatları artış göstermektedir. Dünyanın önde gelen çok uluslu şirketleri; Afrika, Latin Amerika ve Güneydoğu Asya ülkelerinde milyonlarca hektarlık tarım arazisi kiralarak, tarım-gıda ürünlerine yatırım yapmaktadır. Hatta Çin, Hindistan ve Körfez Ülkeleri de Pakistan, Sudan, Vietnam, Kamboçya ve Myanmar gibi ülkelerde tarım arazileri kiralarak, kendi halklarının uzun dönemli gıda güvenliğini garanti altına almaya çalışmaktadır. Özetle 21. yüzyıl dünyasında ülkeler arasındaki mücadelenin petrol, maden gibi enerji kaynakları üzerinde olacağını düşünüldüğünde, sağlıklı gıda temini konusunun da hesaba katılması gerekmektedir.

Önemli bir ticaret ortağımız olan AB’de, gıda güvenliği mevzuatının 2004 yılı sonrası oluşturulması ve 2000’li yılların ikinci yarısı söz konusu uygulamaların yaygınlaştırılması ve tüketicileri korumaya yönelik yeni bilimsel çalışmalar sonucu mevzuat ve uygulamalarının geliştirilmesiyle AB’ye yeni katılan Doğu Avrupa ülkelerinin yeni gıda mevzuatına uyumu ve tek pazara entegrasyonu önemli gelişme eksenidir.

Türkiye her geçen yıl dünya gıda ve içecek pazarında daha etkin bir oyuncu olma yolunda ilerlemektedir. Türkiye, gıda alanında üretim gücünü tarımsal üretimden almaktadır. Aynı zamanda Türkiye FAO verilerine göre 2016 yılı itibarıyla 64 milyar dolarlık gıdaya yönelik tarımsal üretimi ile dünyanın 10. büyük tarım ülkesi konumundadır.

Ülkemiz ekonomisi ve gelişimi açısından tarım ve tarıma dayalı sanayi çok büyük önem taşımaktadır. Tarım sektörünün en önemli alanlarından biri olan “meyve üretimi ve işleme sanayisinin” ülkemizde büyük bir potansiyeli olduğu bilinmektedir. Bu potansiyelin kullanılabilmesi için Devlet-Üretici-Sanayici-Bilim Kuruluşları iş birliği karesi oluşturulmalı ve en verimli projelerin geliştirilmesi sağlanmalıdır. Türkiye meyve suyu sanayisi,

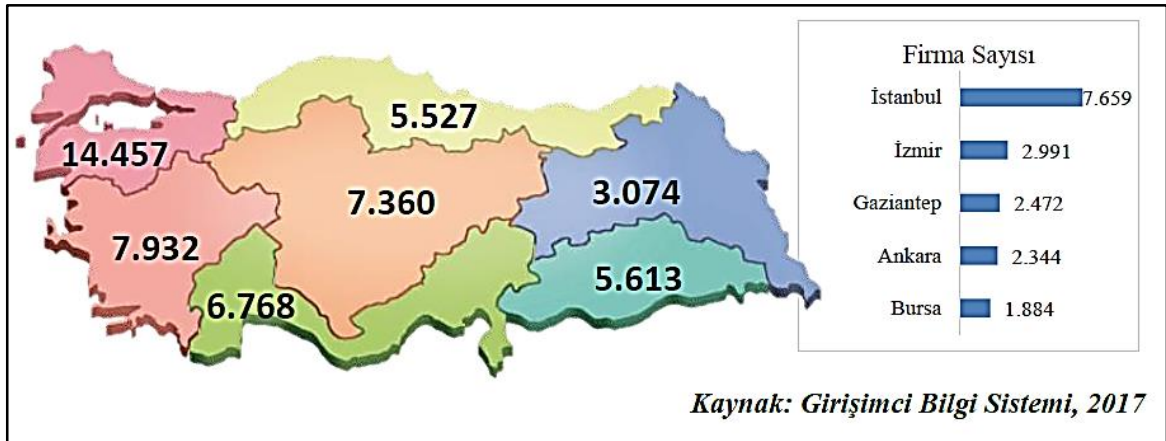
ERZİNCAN İLİNDE ELMA VE KAYISIDAN MEYVE SUYU ÜRETİM TESİSİ ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

Ülkemizin tarıma elverişli coğrafi konumu, ihracat gücünü arttıran özel konumu, sahip olduğu iklimsel olanaklar, genç nüfusu, ekonomideki gelişmelere paralel olarak artan alım gücü, her geçen gün gelişen ve genişleyen dinamik iç pazarı açısından birçok avantaja sahiptir. Bu avantajların açtığı fırsat kapıları doğru şekilde kullanılabilirse, bu alandaki fırsat ve potansiyeller ülke ekonomisinin gelişmesine çok ciddi katkıda bulunacaktır.

Türkiye meyve suyu sektöründe işlenen meyvelerin çeşitleri her geçen yıl artsa da sektörde en çok işlenen meyveler yerini korumaktadır. Ülkemizde meyve suyu ve benzeri ürünlere işlenen başlıca 6 meyve; elma, şeftali, kayısı, vişne, portakal, nardır. Bunları son dönemde, ihracat şansı artan siyah havuç ve üzüm izlemektedir. Sektörde işlenen meyvelerin 2015-2019 döneminde ülkemizdeki üzüm üretiminde kayda değer bir büyüme görülmemesine rağmen, sektörde işlenen üzüm payını arttırmaktadır. Üzümdeki durumdan farklı olarak, nara olan ilgi ve artan talep, nar plantasyonlarının ve dolayısıyla Türkiye nar üretiminin hızla artmasına neden olmuştur. Nar üretimindeki artışa paralel olarak, meyve suyu sanayisinde işlenen nar miktarı da her geçen yıl artmaktadır. İşlenen şeftali miktarı, 2015-2019 yılları arasında %45 oranında artmış; bunu %42 ile portakal, %41 ile vişne ve %33 ile elma izlemiştir. Ana meyvelerde tek istisnai durum, üretimindeki düşüşe paralel olarak meyve suyuna işlenen kayısıda artış olmamasıdır.

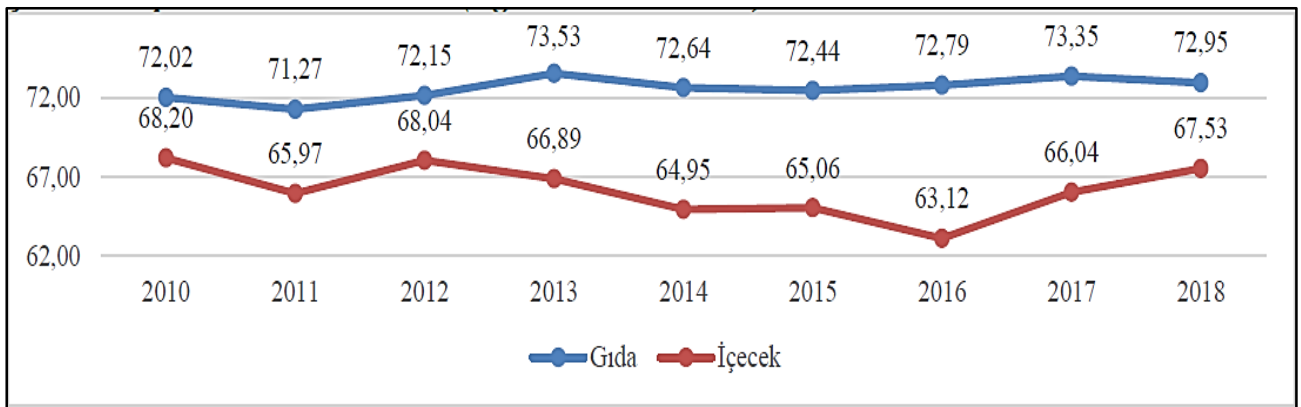
Türkiye’de gıda ve içecek sanayine ilişkin KOBİ’ler hemen hemen her yerde bulunmaktadır. Gıda ve içecek sanayine ilişkin bölge bazında kümelenmenin sırasıyla Marmara, Ege, İç Anadolu ve Akdeniz Bölgelerinde yoğunlaştığı görülmüştür. İl bazında bakıldığında ise; İstanbul, İzmir, Gaziantep, Ankara ve Bursa illerimizde gıda ve içecek ürünlerinin imalatına yönelik işletmelerin ağırlık kazandığı tespit edilmiştir.

Şekil 1. Bölgelere Göre Gıda ve İçecek İşletme Sayıları ve En Fazla İşletmeye Sahip İller

Merkez Bankası verilerine göre 2018 yılında gıda ve içecek sektörünün kapasite kullanım oranı %67,53 olarak gerçekleşmiştir. (Şekil 2).

Şekil 2. Gıda ve İçecek Sektörü Kapasite Kullanım Oranı (Ağırlıklı Ortalama %)

Dünyada ve Türkiye’de Elma-Kayısı Üretimi

Dünyada 2018 yılı toplam meyve üretiminin yaklaşık %7,5’ünü oluşturan elma, muzdan ve karpuzdan sonra üçüncü sırada yer alan önemli bir türdür. Dünya üretiminin 2019/20 sezonunda bir önceki sezona göre yaklaşık %6,7 oranında artarak yaklaşık 76 milyon ton olduğu düşünülmektedir. 2019/20 sezonunda dünya ihracat ve ithalat hacminin yaklaşık 6 milyon ton olduğu tahmin edilmektedir. Dünyanın en büyük elma üreticisi olan Çin’in 2019/20 üretim sezonunda üretimini %24 arttırarak 41 milyon tona ulaşması beklenmektedir. 2018-2019 sezonunda Avrupa Birliği üretimi 15 milyon ton, ABD üretimi ise yaklaşık 5 milyon tondur. Türkiye, dünya elma üretiminde önemli ülkeler arasındadır ve 3 milyon ton üretim ile 4. sırada yer almaktadır. Dünyada lider konumda olan Çin’in, 2019/20 sezonunda toplam dünya elma üretiminin %54,1’lik kısmını karşıladığı düşünülmektedir.

Tablo 10. Dünya Elma Üretim, Tüketim ve Ticaret Verileri

Dünya Elma Verileri (bin ton)						
	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Değişim
Alan (bin ha)	5.208	5.108	4.929	4.904	-	-0,5
Verim (ton/ha)	15.852	16.592	16.840	17.565	-	4,31
Üretim	74.638	74.205	74.205	70.964	75.722	6,7
Tüketim	63.254	64.089	62.380	58.877	66.907	13,6
İthalat	6.474	6.253	6.061	5.764	5.969	3,56
İhracat	6.672	6.679	6.481	5.921	5.969	0,81

Kaynak: FAO (10.06.2020), USDA (10.06.2020)

Türkiye’de 2019 yılı toplam elma üretimi, 3,6 milyon tondur. Üretim, 732 bin ton ile en fazla Isparta ilinde gerçekleşmiştir. Isparta’yı 486 bin ton ile Karaman ve 438 bin ton ile de Niğde illeri takip etmektedir. Türkiye’de elma üretiminde geçen sezona göre %0,2’lik bir azalma olmuştur. TÜİK 2020 yılı bitkisel üretim verilerine göre, 2019 yılında 3,6 milyon ton elma üretiminin, 2020 yılında %7,2 oranında artarak 3,8 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.

Türkiye’de 2019 yılı elma üretim alanları toplam 1,7 milyon dekadır. En fazla üretim alanı 235 bin da ile Niğde ilindedir. En fazla meyve veren ağaca sahip il ise 9,2 milyon adet ile Karaman ilidir. Niğde, Isparta, Karaman, Antalya ve Konya illeri yaklaşık 912 bin da ile Türkiye’nin toplam elma üretim alanlarının yaklaşık %52’sini oluşturmaktadır.

Tablo 11. Türkiye Elma Üretim, Tüketim ve Ticaret Verileri

Türkiye Elma Verileri (bin ton)						
	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Değişim (%)
Alan (ha)	171.417	171.410	173.394	175.357	174.640	-0,4
Verim (kg/ağaç)	46	50	53	53	59	11,3
Meyve Veren Ağaç (bin adet)	52.272	55.585	55.771	61.288	64.558	-0,1
Üretim	2.480	2.570	2.926	3.032	3.626	19,6
Yurt içi kullanım	1.800	1.967	2.042	2.255	2.413	7,0
İthalat	60	87	22	76	151	98,2
İhracat	612	556	754	696	1.176	68,9

Kaynak: TÜİK (10.06.2020)

ERZİNCAN İLİNDE ELMA VE KAYISIDAN MEYVE SUYU ÜRETİM TESİSİ ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

Kayısı, üretimi her ne kadar dünyanın hemen her yerine dağılmış olsa da daha çok Akdeniz'e yakın olan ülkelerde Avrupa, Amerika ve Afrika kıtalarına yayılmış ve burada yetiştirme alanı bulmuş bir üründür.

FAO verilerine göre, 2018 yılı itibarıyla dünyada 549 bin ha alanda kayısı üretimi yapılmakta olup, bu üretim alanının %22,9'u Türkiye'de bulunmaktadır. Türkiye'yi İran, Özbekistan, Cezayir ve Pakistan takip etmektedir.

Dünya taze kayısı üretimi 2018 yılında bir önceki yıla göre %19,5 oranında azalış göstererek yaklaşık 3,8 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya taze kayısı üretiminde, 750 bin ton üretim ile Türkiye birinci sırada yer alırken, 494 bin ton ile Özbekistan ikinci sırada, 342 bin ton üretim ile İran üçüncü sırada yer almaktadır.

Türkiye'de 2019 üretim döneminde zerdali dâhil 1,32 milyon dekar alanda kayısı üretimi gerçekleşmiştir. Kayısı üretim alanında %64,2'lik paya sahip olan Malatya 842 bin da alan ile birinci sırada yer almaktadır. Yıllar itibarıyla ağaç sayıları incelendiğinde; son beş yılda meyve veren ağaç sayısı %9,9 artarak 2019 yılında 18 milyon, meyve vermeyen ağaç sayısı ise %47,2 artarak 3,6 milyon olmuştur.

2019 üretim döneminde zerdali dâhil Türkiye'de 864 bin ton kayısı üretimi gerçekleşmiştir. Kayısı üretiminde önemli bir yere sahip olan Malatya 392 bin ton üretimle Türkiye üretiminin %46,3'ünü gerçekleştirmiştir. Mersin, 140 bin tonluk üretim ile 2. sırada, 65 bin tonluk üretim ile Elazığ 3. sırada yer almaktadır.

Türkiye kuru kayısı üretiminde ise Malatya ilk sırayı alırken; bu sırayı takip eden diğer iller Elazığ, Sivas, Kahramanmaraş ve Mersin'dir.

Tablo 12. Türkiye Kayısı Üretim, Tüketim ve Ticaret Verileri

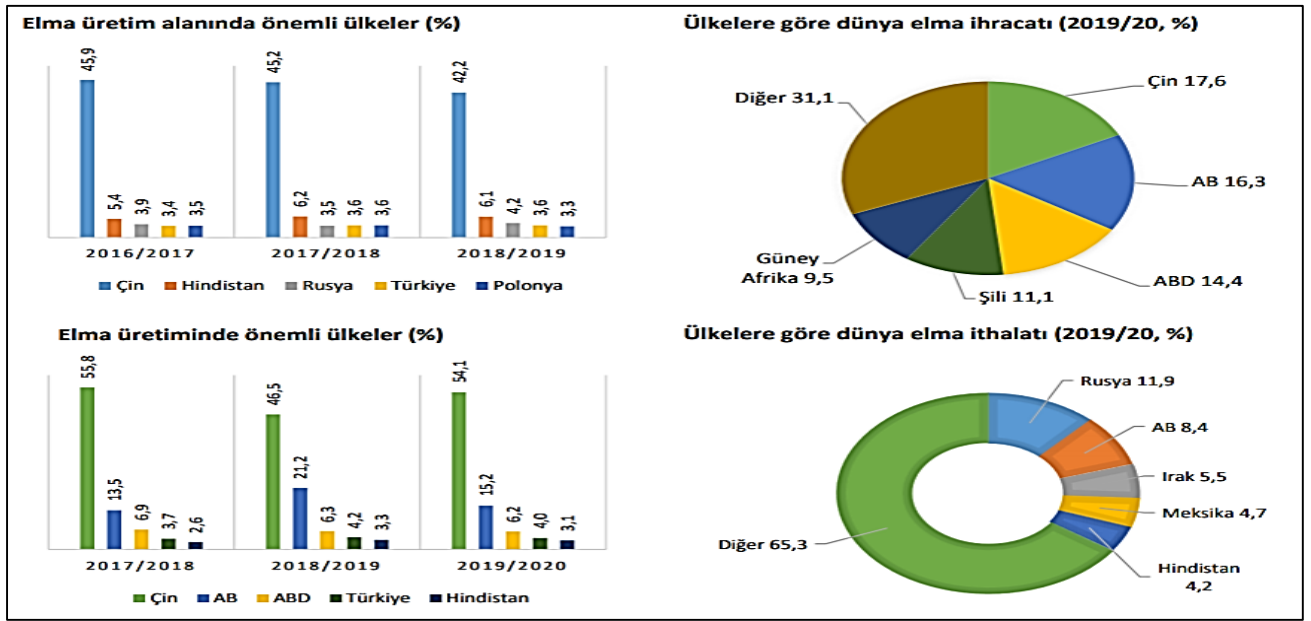
Türkiye Kayısı Verileri (ton)						
	2014/15	2015/16	2016/2017	2017/18	2018/19	Değişim %
Alan (1000 da)	1.169	1.222	1.248	1.261	1.268	0,5
Verim (kg/ağaç)	18	44	47	62	45	-27,4
Üretim	278.210	696.100	749.050	1.006.653	769.927	-23,5
Tüketim	46.633	126.845	213.832	226.613	193.663	-14,5
Stok değişimi	-83.000	132.782	24.718	181.200	-8.841	-104,9
İthalat	7.480	8.215	3.912	3.864	10.503	171,8
İhracat	306.317	404.422	464.358	540.719	546.431	1,1

Kaynak: TÜİK (Erişim: 01.07.2020)

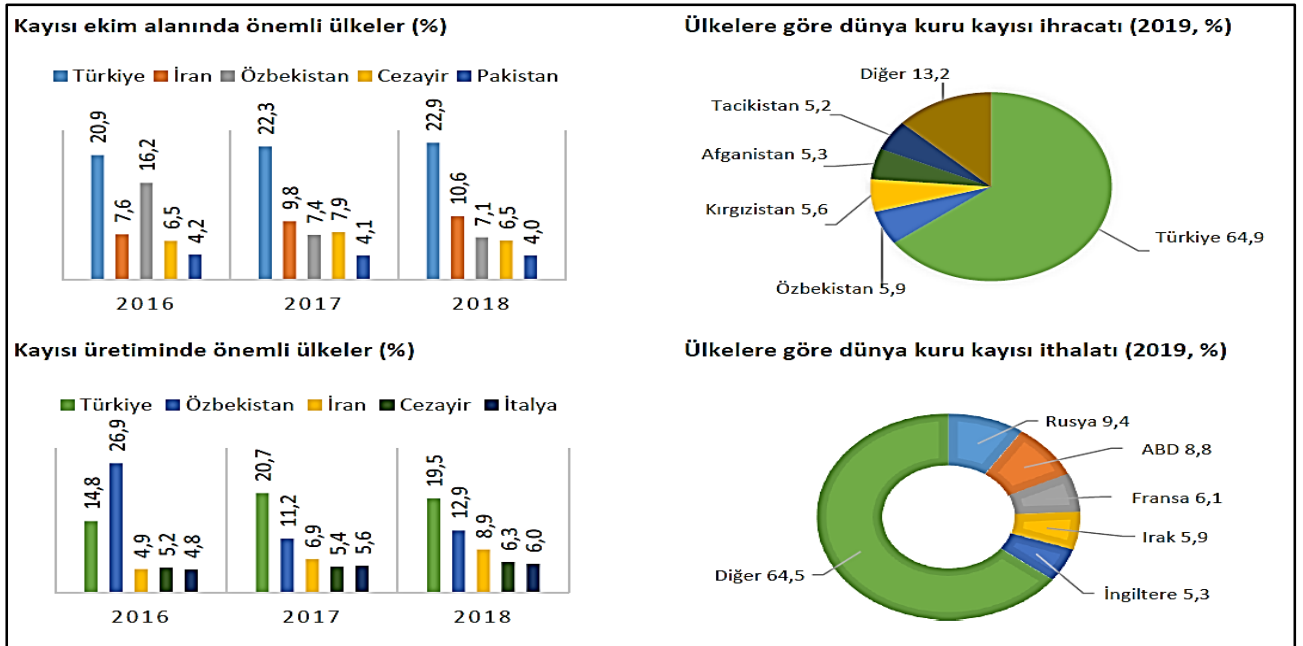
2.4 Dış Ticaret ve Yurt İçi Talep

Dünya elma ticaretine yönelik verilere göre elma ihracatında Çin birinci sırada yer alırken Avrupa Birliği ikinci, Amerika Birleşik Devletleri ise üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye, dünya elma ihracatında önemli ülkelerden birisidir ve ilk on arasında yer almaktadır. Çin, tek başına dünya elma üretiminin yaklaşık yarısını karşılarken, gelecekte de elma endüstrisinde belirleyici ülke olması muhtemeldir. Dünya'nın en büyük ithalatçı ülkesi, son beş yıldır ilk sırada yer alan Rusya'dır. Uluslararası elma fiyatları Ocak 2020'de bir önceki yıla göre %21 oranında azalmıştır. 2019 yılı toplam elma mahsulünün 2018'e göre %3,6 oranında arttığı tahmin edilmektedir. Birçok ülkede doların yükselmesi ve artan tarifeler, ihracat üzerinde olumsuz etki yaratmakta ve fiyatlar üzerinde aşağı yönlü baskı oluşturmaktadır.

Şekil 3. Dünya Elma Üretim, İthalat, İhracat Verileri

Şekil 4. Dünya Kayısı Üretim, İthalat, İhracat Verileri

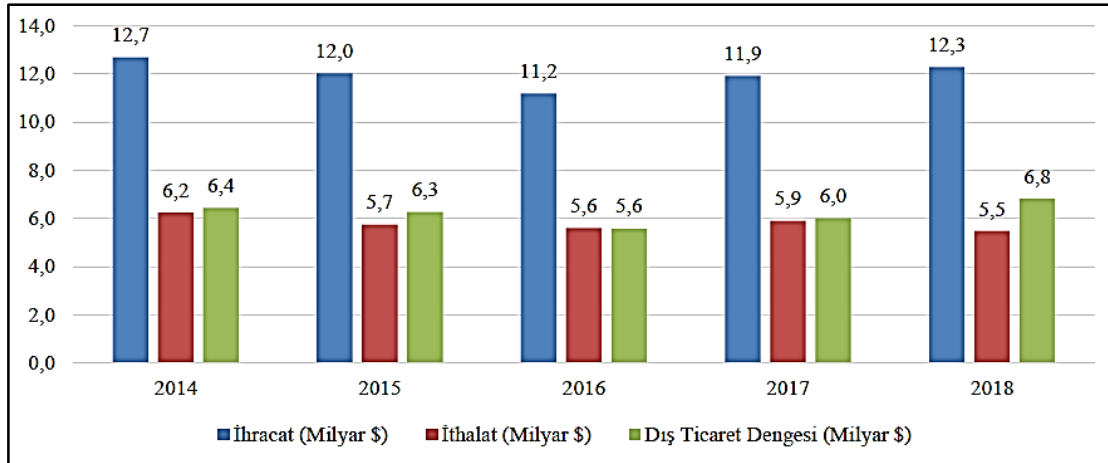

Ülkemiz, gıda ve içecek sektörü ile dünyanın 22'nci büyük ihracatçısı konumunda yer almaktadır.² Gıda ve içecek sanayinin ihracatı 2014 yılında 12,7 milyar dolar seviyesinden 2015 yılında 12,0 milyar dolara düşse de her yıl ekonomimize değer katarak dış ticaret dengesini artı olarak korumuştur. Ülkemizin bulunduğu bölgede yaşanan politik sorunlar neticesinde 2015 ve 2016 yıllarında ihracatta düşüş yaşanmış olsa da 2017 yılı ile birlikte tekrar artış trendine girerek 2018 yılında sektör ihracatı 12,3 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Sektör ihracatının toplam ihracat içindeki payı 2018 yılında %7,3 olarak gerçekleşmiştir.

2018 yılında ülke olarak toplam ihracatımız yaklaşık 167,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup, Şekil 5'te görüldüğü gibi gıda ve içecek sektöründe 12,3 milyar dolar ihracat gerçekleştirirken ithalat 5,5 milyar dolar ve dış ticaret dengesi 6,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

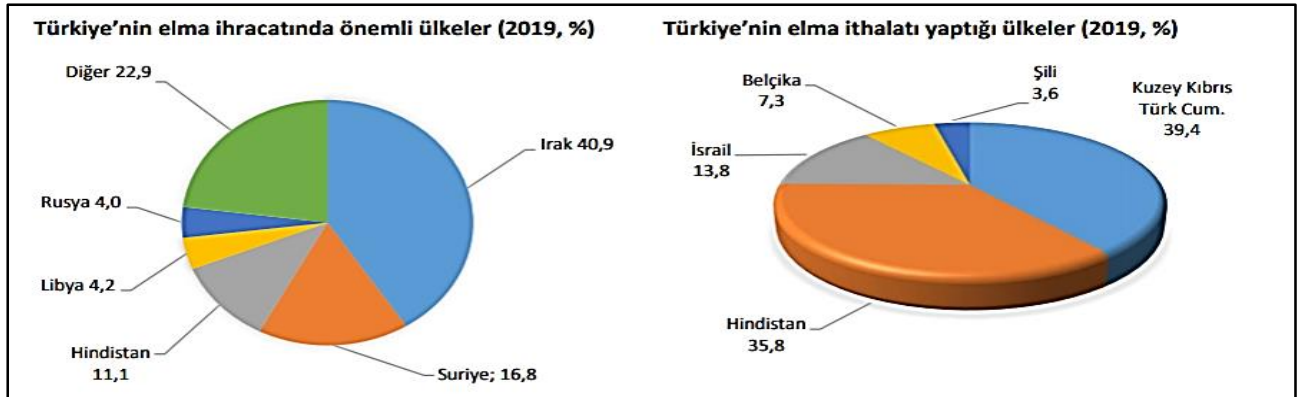
² UN Comtrade, BEC, 2017

Şekil 5. Gıda ve İçecek Sektörü 2014-2018 Dış Ticareti³

Türkiye gıda ve içecek sektörü her yıl olduğu gibi 2018 yılında da yüksek oranda dış ticaret fazlası vererek ülke ekonomisine olumlu katkıda bulunmuştur. Gıda ve içecek sanayinde ihracatın ithalatı karşılama oranı 2013 yılındaki %195 düzeyinden 2018 yılında %224'lere yükselmiş olup, ülke ekonomisine olumlu katkısı devam etmiştir.

Şekil 6. Türkiye'nin Elma İhracat ve İthalat Verileri

Ükelere göre Türkiye elma ihracatı 2019 yılında 256 bin tondur. Türkiye, en fazla ihracatı %41 oranında yaklaşık 105 bin ton ile Irak'a, %16,8 oranında yaklaşık 14 bin ton ile ise Suriye'ye gerçekleştirmiştir. 2019 yılında Türkiye elma ihracatı, 2018 yılına göre %7,4 oranında artmıştır.

2019 yılı Türkiye elma ithalatı yaklaşık 280 tondur. Türkiye, 2019 yılında elma tedarikinin %39'luk kısmını yaklaşık 110 ton ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden ithal etmiştir. Tedarikçilerimiz arasında, ülkemize yaklaşık 100 ton elma ihracatı ile ikinci sırada Hindistan yer almaktadır. Türkiye 2019 elma ithalatı, bir önceki yıla oranla %64,4 oranında azalmıştır.

2019 yılı verilerine göre; dünyada toplam 451 bin ton taze kayısı ihracatının 93 bin tonu İspanya tarafından yapılırken, 68 bin ton ile Türkiye ikinci sırada, 58 bin ton ihracat ile Özbekistan üçüncü sırada yer almaktadır. Dünyada toplam 154 bin tonluk kuru kayısı ihracatı yapılmakta olup, bunun 100 bin tonu (%64,9) Türkiye tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kuru kayısı ihracatında Türkiye'yi %5,9 ile Özbekistan, %5,6 ile Kırgızistan izlemektedir. 2019 yılı verilerine göre 392 bin tonluk dünya taze kayısı ithalatının %15,6'sı Almanya tarafından yapılırken Almanya'yı %12,8'lik pay ile Rusya Federasyonu, %9,3'lük pay ile Kazakistan izlemektedir. Dünya toplam kuru kayısı

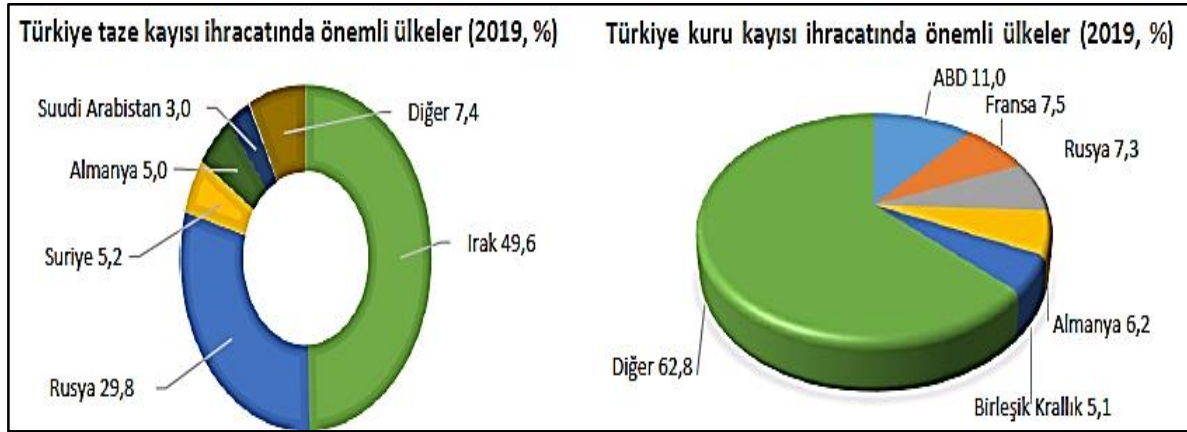
³ TÜİK (ISIC Rev.4) (Milyar Dolar)

ithalatında Rusya 13 bin tonluk ithalatla 1. sırada yer alırken, yaklaşık 13 bin ton ile ABD 2. sırada, 9 bin ton ile Fransa 3. sırada yer almaktadır.

Dünya kuru kayısı ihracat fiyatlarının son beş yıllık seyri incelendiğinde; 2015 yılında 2.941 \$/ton olarak gerçekleşen ihracat fiyatı 2019 yılında 2.288 \$/ton'a gerilemiştir.

Dünya kuru kayısı ihracatında birinci sırada yer alan Türkiye, 2019 yılında 100 bin tonluk ihracatın %37,2'sini ABD, Fransa, Rusya Federasyonu, Almanya ve Birleşik Krallık'ın yer aldığı beş ülkeye, yaklaşık 68 bin tonluk taze kayısı ihracatının ise %79,4'ünü Irak ve Rusya Federasyonuna yapmıştır. TÜİK dış ticaret istatistiklerine göre, 2020 yılının ilk 5 ayında 38 bin ton kuru kayısı, 22 bin ton taze kayısı ihracatı gerçekleştirilmiştir. 2019 yılının aynı aylarına göre 600 ton daha fazla taze kayısı ihracatı gerçekleştirilmiş olup, Covid-19 sürecinde ihracatın kesintiye uğramadan devam ettiği görülmektedir.

Şekil 7. Türkiye Kayısı İhracat Verileri

2.5 Üretim, Kapasite ve Talep Tahmini

Ülkemiz meyve ve meyve işleme sanayisinin önünde hem dış pazardaki hem de iç pazardaki gelişmelerden dolayı çifte fırsat bulunmaktadır. Dış pazarlara bakıldığında, Ortak Tarım Politikası kapsamında AB'de tarıma ayrılan sübvansiyonların azalmasıyla talebin daha çok artması beklenmektedir. Ayrıca Orta Doğu ve Afrika gibi gelişen pazarlarda da meyve ve meyve işleme sanayisi ürünlerine yönelik talepler artmaktadır. Küresel pazardaki meyve ve meyve suyu taleplerindeki artış hızının, meyve üretimindeki artış hızından daha yüksek olması beklenmektedir. Bu da arz ile talep arasındaki makasın giderek açılmasına neden olacaktır. Bu durum ise, meyveciliğin geliştirilmesiyle, ülkemiz meyve ve meyve işleme sanayisinin dış pazarlarda rekabetçi olabilmesi sebebiyle Türkiye bakımından büyük bir fırsata dönüştürülebilir.

İç pazar ise; ekonomideki gelişmeler, sağlıklı beslenme trendi, turizm sektöründeki büyüme gibi olumlu etkilerle hızla genişlemektedir. Türkiye Meyve Suyu Sektörü ve meyve işleyen diğer sektörlerin (meyve-sebze şoklama, reçel, meyveli gıda ve içecekler, kurutulmuş meyve/sebze vb. gibi) devam eden tüketim artışlarına bağlı önemli bir büyüme potansiyeline sahip olduğu görülmektedir. Türkiye'de tarımsal üretimdeki ve meyve suyu sanayisindeki gelişmelere paralel olarak işlenen meyvelerde çeşitlendirme artmaktadır.

Ön fizibilite konusu tesiste 7.628 ton elma, 1.668 ton kayısı olmak üzere toplam 9.296 ton/yıl meyve işlenerek meyve suyuna dönüştürülebilecektir. Değerlendirme çalışmaları kapasitenin tamamında elma işleneceği varsayımıyla gerçekleştirilmiştir. Kapasite kullanım oranı, ilk yıl %70 olarak belirlenmiştir.

Tablo 13. Tesis İçin Öngörülen Kapasite Kullanım Oranları ve Üretim Miktarı

Yıllar	1. Yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl
İşlenecek Meyve Miktarı (Ton)	6.507	7.437	8.366	9.296	9.296
KKO (%)	70	80	90	100	100

2.6 Girdi Piyasası

Tesiste meyve suyu üretiminde kullanılacak meyve türlerinin tedariki ürünlerin hasat ve toplanma zamanına göre değişmektedir.

Erzincan ilinin tarım alanları dağılımı ve üretim miktarları, Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Erzincan İlinin Tarım Alanları Dağılımı ve Üretim Miktarları⁴

	2002		2018		2019	
	Üretim Alanı (ha)	Üretim Miktarı (ton)	Üretim Alanı (ha)	Üretim Miktarı (ton)	Üretim Alanı (ha)	Üretim Miktarı (ton)
Meyve	37.500	54.110	34.515	41.330	36.657	42.138
Sebze	49.630	136.362	29.039	129.343	31.040	145.036
Tarla	1.003.030	502.043	662.525	438.851	675.102	312.818

Erzincan ili 2019 yılı meyve üretimi, meyve cinslerine göre, Türkiye üretimi ile karşılaştırmalı olarak Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15. Erzincan İli 2019 Yılı Meyve Üretim Verileri

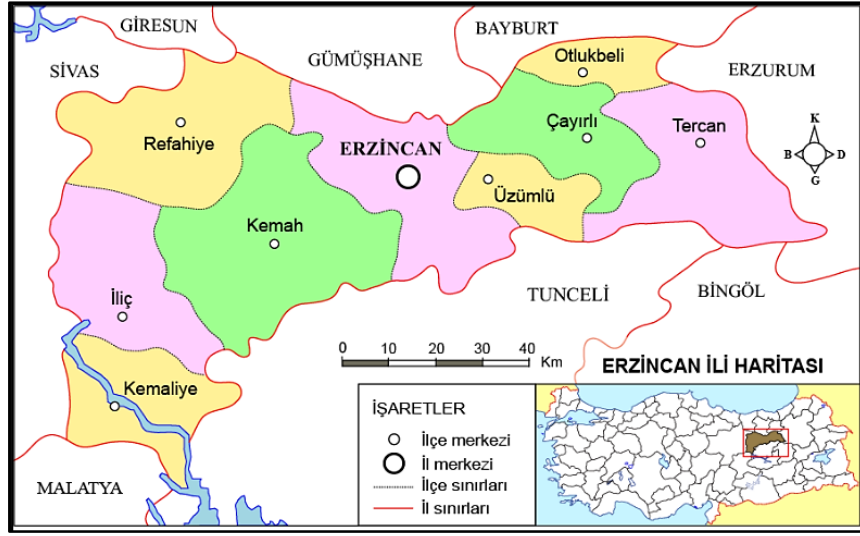
Ürün Adı	Türkiye Üretimi (Ton)	Erzincan İli Üretimi (Ton)	Türkiye Üretimi İçinde Erzincan İlinin Payı (%)
Elma	3.618.752	14.716	0,41
Üzüm	4.100.000	5.064	0,12
Dut	69.317	4.657	6,72
Kayısı (Zerdali hariç) (örtü altı dâhil)	846.606	4.178	0,49
Armut	530.723	3.612	0,68
Genel Toplam	22.335.132	42.138	0,19

Erzincan ili ve çevre illeri gösteren harita Şekil 8'de verilmiştir. Ön fizibilite konusu meyve suyu üretim tesisinde elma ve kayısı işleneceği varsayılarak yapılan çalışmada, hem Erzincan hem de komşu illerin potansiyeli araştırılmış ve hesaplamalarda dikkate alınmıştır. Erzincan ve komşu illerin 2019 yılı elma ve kayısı üretim miktarları, Tablo 16'da verilmiştir.

Ülkemizdeki benzer işletmelerin verileri de dikkate alınarak, üretilen meyvelerin yaklaşık %20'sinin meyve suyu üretiminde kullanılacağı varsayılmıştır. Meyve suyu üretiminde, daha ziyade ebat ve görünüm itibarıyla meyve olarak pazara sunulma kabiliyeti düşük ancak gıda olarak tüketilme niteliğini kaybetmemiş meyveler kullanılmaktadır.

⁴ TÜİK

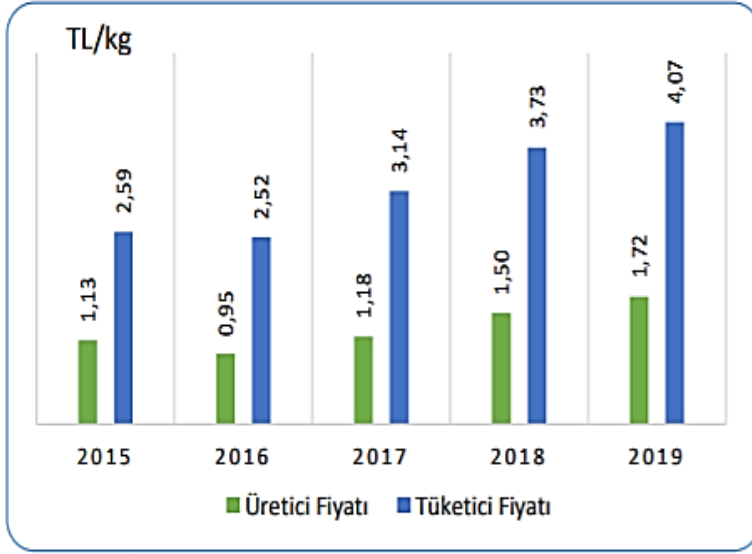
Şekil 8. Erzincan İli ve Komşu İller

Tablo 16. Erzincan ve Komşu İllerin Elma ve Kayısı Üretimleri (2019, Ton)

İller	Elma Üretimi (Ton)	Kayısı Üretimi (Ton)	Elma ve Kayısı Üretimi Toplamı (Ton)	Meyve Suyu Üretiminde Kullanılan Elma Miktarı (Ton)	Meyve Suyu Üretiminde Kullanılan Kayısı Miktarı (Ton)	Meyve Suyu Üretiminde Kullanılan Toplam Miktar (Ton)
Erzincan	14.716	4.380	19.096	2.943	876	3.819
Sivas	4.505	11.160	15.665	901	2.232	3.133
Malatya	33.198	391.792	424.990	6.640	78.358	84.998
Gümüşhane	4.519	0	4.519	904	0	904
Erzurum	4.927	1.116	6.043	985	223	1.209
Bayburt	637	21	658	127	4	132
Tunceli	1.480	0	1.480	296	0	296
Bingöl	12.298	0	12.298	2.460	0	2.460
Toplam	76.280	408.469	484.749	15.256	81.694	96.950
Malatya Kayısı Hariç	76.280	16.677	92.957	15.256	3.335	18.591
Proje Konusu Tesis (%50)				7.628	1.668	9.296

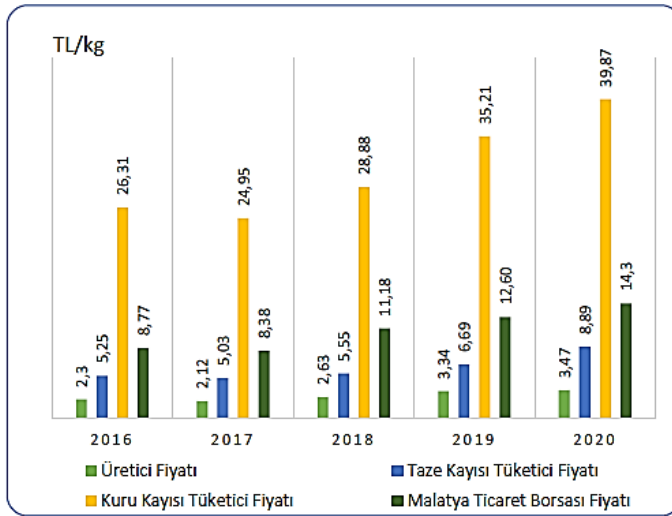
Şekil 9. Türkiye’de Elma Üretici ve Tüketici Fiyatlarının Yıllar İtibariyle Değişimi

Kaynak: TÜİK, 14.07.2020

2019 yılı üretici fiyatı bir önceki yıla göre %14,07 artarak 1,72 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılı tüketici fiyatları ise bir önceki sezona kıyasla %9 oranında artarak 4,07 TL/kg'a ulaşmıştır. 2020 yılı ilk altı ay ortalama tüketici fiyatı 5,03TL/kg olup, haziran ayı tüketici fiyatı 6,41 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. Tüketici fiyatı bir önceki aya göre %8,1, bir önceki yılın aynı ayına göre %44,2 oranında artmıştır.

Şekil 10. Türkiye’de Kayısı Üretici ve Tüketici Fiyatlarının Yıllar İtibariyle Değişimi

2020 yılı 6 aylık ortalama fiyatlarıdır.

TÜİK verilerine göre, 2020 yılında taze kayısı üretici fiyatı bir önceki yıla göre %5,67 azalarak 3,47 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

Taze kayısı tüketici fiyatları 2020 yılının haziran ayında bir önceki yılın haziran ayına göre %43,16 oranında artış göstererek 8,89 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

Kuru kayısı tüketici fiyatları ise 2020 yılının ilk 6 ayında bir önceki yıla göre %17,17 oranında artarak 39,87 TL/kg olmuştur. Kuru kayısı borsa fiyatları ise 2020 yılının ilk 6 ayında bir önceki yıla göre %15,53 oranında artış göstererek 14,30 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

2.7 Pazar ve Satış Analizi

Yatırım konusu elma ve kayısıya ilişkin bölge potansiyelinin yüksek olması yatırım yerini diğer yerlere göre avantajlı kılmaktadır. Bölgede meyve üretiminin fazla olması bu bölgeyi diğer bölgelere göre rekabette üstün konuma getirmektedir. Bu açıdan bölgede yapılacak yatırım hem rekabet açısından hem de hammaddeye yakınlık açısından büyük önem taşımaktadır.

Pazarlama ve satış açısından avantajlar; Ürünlerin verimli ve kaliteli olması, ekolojik avantaj, üretim ve pazarlama kolaylığı, Dünya nüfusunun sağlıklı besinlere yönelmesi, üretim alanlarındaki altyapı

iyileştirmeleri, sektörün gelişimi ve tüketici güvenliği bakımından yasal düzenlemelerin sürekli olarak izlenmesi şeklinde sayılabilir.

Pazarlama ve satış açısından dezavantajlar; ürünlerin alıcı sayısının az olması, soğuk hava depolarının azlığı, çalıştırılacak nitelikli eleman azlığı, standardizasyon eksikliği, üreticilerin piyasa hakkında yeterince bilgi sahibi olmamaları, girişim azlığı, ihracat potansiyelinin düşük olması sayılabilir.

Yatırım kapsamında üretilen ürünlerin yurtiçi ve yurtdışı pazara satılması hedeflenmektedir. Yurtiçi pazarda hedeflenen pazarlar ise tüm Türkiye olacaktır. Ağırlıklı olarak iç ve doğu bölgelere ürünlerin satışı gerçekleştirilecek olup arz sorunu yaşanan bölgelerde de ürünlerin satışı yapılacaktır. Yatırım konusu ürüne ilişkin müşteri kitlesi analiz edildiğinde üretilen ürün yurtiçi ve yurtdışı pazarda daha çok 15-64 yaş aralığındaki kişilere hitap edecektir. Böylece hedef müşteri kitlesinin yaş aralığı geniş tutularak daha fazla müşteriye ulaşılarak pazardan önemli bir pay elde edilecektir.

Ürünlerin satış, pazarlama ve dağıtım faaliyetleri tecrübeli elemanlar ile güvenilir araçlar tarafından gerçekleştirilecektir. Dağıtım kanalları yanında yazılı, görsel ve sosyal medya kanallarında ürün tanıtım çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Meyve suyu üretiminde ülke pazarındaki bazı firmalar şöyledir: Anadolu Etap (Antalya), Arısu (Denizli), Aroma (Bursa), Asya (Isparta), Dimes (İzmir), Döhler (Karaman), Elite Naturel (Ankara), Ersu (Erzurum), Göknur (Niğde), Konfurt (Hatay), Limkon (Adana), Meykon (Antalya), Torku (Konya), Tunay (Erzincan)

Bölgedeki meyve üreticileri ile yapılacak anlaşmalı sözleşmeler kapsamında bölge çiftçilerinin ürünlerini alarak tesiste işlenmesi sağlanabilecek ve ürünlerin bölge dışına çıkmasının önüne geçilebilecektir. Kurulacak olan tesis günümüz teknolojisine sahip modern bir tesis olacağı için teknolojik üstünlük olarak da rakipleriyle aynı koşullarda üretimini gerçekleştirecek olup bu durumda da rakip firmalara göre avantajlı bir konumda olacaktır.

3. TEKNİK ANALİZ

3.1 Kuruluş Yeri Seçimi

Proje konusu meyve suyu üretim tesisinin Erzincan'da kurulması planlanmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde yer alan Erzincan, Doğuda Erzurum, Batıda Sivas, Güneyde Tunceli, Güneydoğuda Bingöl, Güneybatıda Elazığ, Malatya, Kuzeyde Gümüşhane, Bayburt, Kuzeybatıda Giresun illeri ile çevrilidir. Yüzölçümü 11.903 km² olup, rakımı 1.185 metredir.

Yatırım yeri olarak her türlü alt yapı imkânlarına sahip olan Organize Sanayi Bölgesi tercih edilmektedir. Erzincan Organize Sanayi Bölgesinden imalata dönük fabrika olması şartıyla, OSB yönetmeliğine göre kurulması yasaklanmamış olan her yatırım için, arsa tahsis edilmektedir. Erzincan OSB'nin arsalarının kısmen bedelsiz arsa satış fiyatı, 6 TL/m²'dir.

Parsel tahsis için başvuran gerçek veya tüzel kişilerin;

- 5.000 m²'ye kadar olan parseller için en az: 10 Kişi
- 5.000 m²'den büyük olup 10.000 m²'ye kadar olan parseller için en az: 20 Kişi
- 10.000 m²'den büyük olup 20.000 m²'ye kadar olan parseller için en az: 30 Kişi
- 20.000 m²'den büyük parseller için ise en az: 50 Kişi

İstihdam taahhüt ederek kısmen bedelsiz arsa alabilmesi mümkündür. Proje konusu yatırım için, daha sonra olabilecek muhtemel entegrasyon yatırımları da düşünülerek, 10.000 m² büyüklüğünde bir arsanın yeterli olacağı düşünülmektedir.

3.2 Üretim Teknolojisi

Meyve suyu; sağlıklı, olgun, taze ve temiz meyvelerden mekanik yolla elde edilen, elde edildiği meyvenin renk, tat ve koku gibi tipik özelliklerini taşıyan, fermente olmamış ancak fermente olabilen ve fiziksel yolla dayanıklı duruma getirilen içeceklerdir. Meyve suyu doğrudan meyveden elde edilebileceği gibi, meyve konsantresinin daha önce uzaklaştırılan miktarda ve meyve suyunun ana bileşimini ve kalite özelliklerini önemli ölçüde etkilemeyen, içilebilen özellikteki su ile seyreltilmesi ve konsantre hazırlanması sırasında ayrılan uçucu aroma maddelerinin katılması ile de hazırlanabilmektedir.

Elma ve kayısı suyu üretiminde sermaye yoğun teknolojiiden faydalanılır.

Elma ve kayısı suyu üretimi iki aşamalı bir süreçtir.

1. Birinci aşamanın ana girdisi meyve, çıktısı ise berrak meyve suyu konsantresi, pulp ve pulp konsantresidir. Bu ürünler “**ara ürün**” olarak bilinir.
2. İkinci aşamanın ana girdisi ise berrak meyve suyu konsantresi, pulp ve pulp konsantresi, çıktısı ise tüketime hazır hale getirilmiş meyve suyudur (**son ürün**).

Birinci aşamada gerçekleştirilen berrak meyve suyu konsantresi, pulp ve pulp konsantresi üretimi mevsime göre planlanır. Birinci aşamada elde edilen ürün, adeta bir ara ürün niteliğindedir.

İkinci aşamada ise depolanan berrak meyve suyu konsantresi ve pulp konsantresi yıl boyunca pazar ihtiyacına göre uygun koşullarda işlenerek tüketime hazır hâle getirilir.

Hammadde

Meyve suyu endüstrisinde pratik olarak yenilebilen bütün meyveler hammadde olarak kullanılmaktadır. Ancak bazı meyve türlerinin doğal şeker asit oranları ve diğer tat ve koku bileşenleri tüketici taleplerini karşılayamayacak niteliktedir. Bu nedenle bazen değişik meyve suyu çeşitleri birbirleriyle karıştırılmaktadır.

Meyvelerin Parçalanması

Meyve suyu endüstrisinde farklı hammaddelere uygun olan farklı parçalama düzenlerinden yararlanılmaktadır. Meyveler mekanik olarak değirmenlerle, termik, enzimatik, ultrason ve elektroplazmoliz gibi yöntemlerle parçalanabilirse de genellikle meyvelerin parçalanmasında mekanik yöntemler kullanılır.

Mayşeye Uygulanan İşlemler

Parçalanmış meyveye **mayşe** denir. Mayşeye, son ürünün niteliğine ve hammaddenin özelliklerine göre farklı bazı işlemler uygulanır.

1. Mayşenin Isıtılması:

Mayşenin ısıtılması üzümsü meyvelerle, vişne, kayısı ve şeftali gibi sert çekirdekli meyvelerde yaygın olarak kullanıldığı hâlde, elma, armut gibi meyvelerin berrak meyve suyuna işlenmelerinde uygulanmaz.

Mayşenin ısıtılmasının amacı, meyvede doğal olarak bulunan enzimlerden kontrollü bir şekilde ve kısa süre içerisinde yararlanmak olduğu gibi, aynı zamanda doğal olarak bulunan enzimlerin istenmeyen reaksiyonları da önleyebilmektedir.

Genel olarak mayşe ısıtılması ile randıman yaklaşık %10 oranında artmaktadır. Çilek, vişne gibi koyu renkli meyvelerin renkleri mayşe ısıtma sonucunda ürüne daha yoğun bir şekilde geçebilmektedir.

Diğer taraftan mayşenin mikroorganizma yükü de mayşe ısıtma sonucunda önemli düzeyde azalmaktadır.

Mayşenin ısıtılması ile pres randımanı artar. Pulpa işlenecek meyvelerin mayşelerine mutlaka ısıtma uygulanmalıdır. Isıtılmış mayşeden elde olunan pulplarda ve pulplardan üretilen nektarlarda serum ayrılması önemli ölçüde önlenmiş olur. Bunun nedeni meyvedeki doğal pektolitik enzimlerin kontrollü bir şekilde inaktive edilmiş olmaları ve böylece pulpun daha stabil bir yapı kazanmasıdır.

Eğer, mayşe pulpa işlenecekse, soğutulmadan derhal palperden geçirilip pulp elde edilir. Böylece palperde mayşe bir buhar atmosferi altında inceltir ve pulpun hava ile temas ederek oksitlenmesi önlenir. Pulp daha sonra derhal soğutulur.

Eğer mayşeden pulp üretilmeyecekse ve mayşe prese gönderilecekse, mayşe 50°C'ye kadar getirilir ve mayşe enzimatik fermentasyona (pektolitik enzim uygulaması) gönderilir.

2. Mayşeye Pektolitik Enzim Uygulaması

Bazı üzüksü ve sert çekirdekli meyveler fazla miktarda pektin içerirler. Bu durum meyve suyunun dokudan çıkışını güçleştirdiğinden randıman yetersiz olur. Bu nedenle mayşeye pektolitik enzim uygulanması (mayşenin enzimatik fermentasyonu) gerçekleştirilir.

Mayşe enzimasyonu ile hücreler birbirinden ayrılır. Hücre duvarları parçalanır. Çözünen pektin artar. Daha çok renk maddesi geçer. Randıman artar.

Meyveler toplandıktan sonra taze olarak satılacak olanlar ve meyve suyu üretimi için fabrikalara gönderilecekler olmak üzere ayrılırlar. Fabrikaya gelen meyvelerden numune alınarak işlem için yeterlilikleri kontrol edilir. Uygunluk kontrolünü geçen meyveler bant üzerinde ilerlerken fırçalanır ve dezenfekte edilir. Bu işlem artıkları ve kiri temizler ve mikrop sayısını azaltır. Ardından meyveler durulanır ve kurutulur. Sırada meyvelerin boyutlarına göre ayrılması işlemi vardır. Ekstraksiyon ile çıkarılan meyve suyu bir sonraki aşamaya hazır olmadan önce paslanmaz çelik bir süzgeçten süzülür.

Ön fizibilite konusu meyve suyu üretim tesisinde kullanılacak ana makine teçhizat listesi Tablo 17'de verilmiştir.

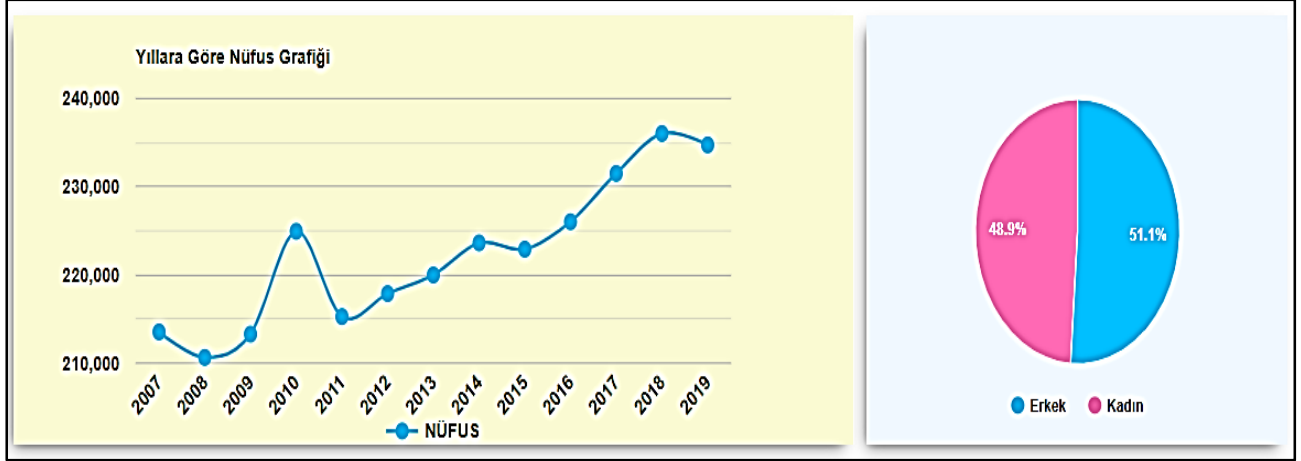
Tablo 17. Meyve Suyu Üretim Tesisi Makine Teçhizat Listesi

8-19 Ton/Saat Kapasiteli Meyve Suyu Konsantre (Elma-Kayısı) Tesisi Kurulumu				
No	Makina Adı	Adet	Birim Fiyatı (Euro/Adet)	Tutarı (Euro)
1	Kasa Boşaltma Makinası	1	19600	19600
2	Üniversal Yıkama Makinası	1	21700	21700
3	Ayıklama Bantı	1	10500	10500
4	Besleme Elevatörü	1	14600	14600
5	Vezüv (Helezonlu Isıtma Makinası)	1	38350	38350
6	Çekirdek Çıkartma Makinası	1	16550	16550
7	Tubular Isıtıcı	1	20800	20800
8	Palper (Finişher)	1	21800	21800
9	Pulp Tankı ve Pompası	1	7750	7750
10	Konsantre Ünitesi (Flim Evaporatör)	1	31500	31500
11	Ham madde İndirme Havuzu	1	27900	27900
12	Parçalama	1	13450	13450
13	Presleme	1	20800	20800
14	Slot Kaba Filtre	1	13500	13500
15	Pastörize ve Soğutma	1	50750	50750
16	Enzim Tankı	1	12000	12000
17	Kizelkur Filtre	1	20500	20500
18	Soğutma Tankı	1	14850	14850
19	Buhar Kazanı ve Ekipmanları	1	56000	56000
20	Hidrafor Ünitesi	1	7850	7850
21	Su Soğutma Kulesi	1	9600	9600
22	Vidalı Kompresör ve Ekipmanları	1	7450	7450
Genel Toplam: 741.200,00+KDV				

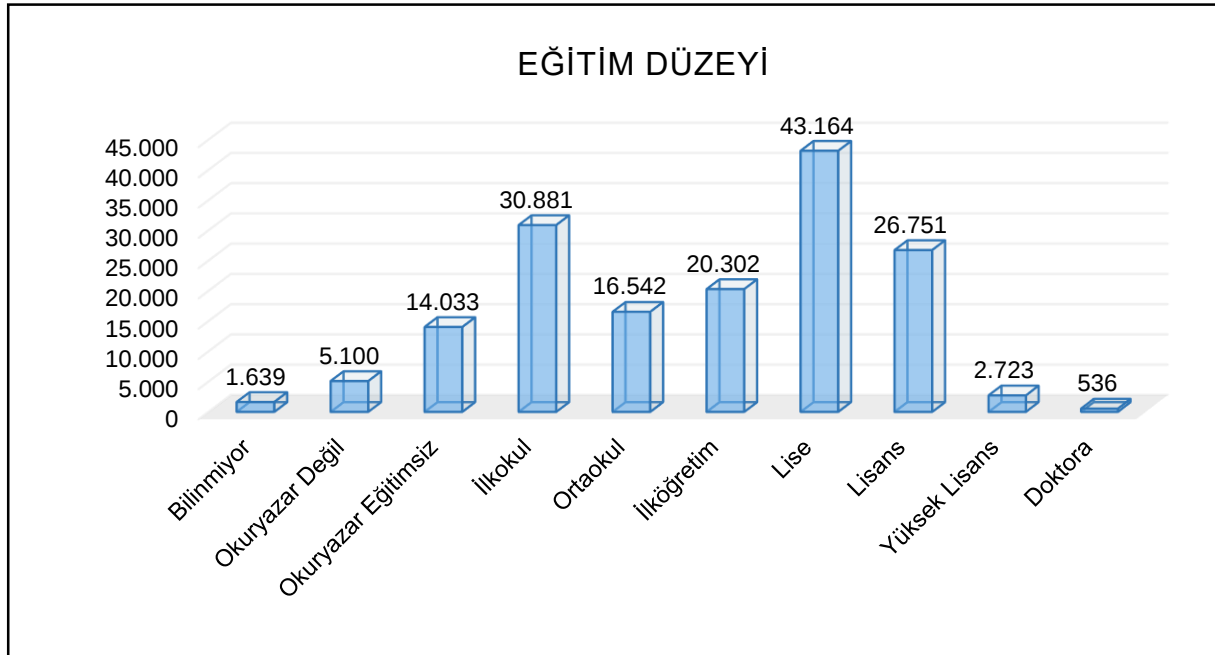
3.3 İnsan Kaynakları

Erzincan ili nüfusu 2020 tahmini verilerine göre 236.116'dır. Bu nüfus, 119.906 erkek ve 114.841 kadından oluşmaktadır. Yaşlı nüfus olarak kabul edilen 65 ve daha yukarı yaştaki nüfus, 2014 yılında 6 milyon 192 bin 962 kişi iken son 5 yılda %21,9 artarak 2019 yılında 7 milyon 550 bin 727 kişiye ulaşmıştır.

Şekil 11. Erzincan İlinin Yıllara Göre Nüfus Dağılımı

Şekil 12. Erzincan İli Nüfusunun Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 18. Erzincan İli 2019 Yılı Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi (%)	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi (%)
0-4	15.007	6,39	50-54	12.787	5,45
5-9	15.548	6,62	55-59	12.770	5,44
10-14	14.908	6,35	60-64	11.337	4,83
15-19	17.851	7,61	65-69	9.184	3,91

20-24	23.977	10,21	70-74	7.546	3,21
25-29	19.318	8,23	75-79	5.405	2,31
30-34	16.935	7,21	80-84	3.261	1,39
35-39	16.214	6,91	85-89	2.325	0,99
40-44	14.845	6,32	90+	1.006	0,43
45-49	14.523	6,19	Toplam	234.747	100,00

Proje konusu tesiste istihdam edilecek personele ilişkin bilgiler Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. İstihdam Edilecek Personel ve Ücretleri

Unvan	Sayı	Aylık Giydirilmiş Ücret (Bin TL)	Yıllık Tutar (Bin TL)
Genel Müdür	1	20	240
İşletme Müdürü	1	15	180
Ticaret Müdürü	1	12	144
Muhasebe Müdürü	1	12	144
Üretim Mühendisi	1	10	120
Kalite Kontrol Mühendisi	1	10	120
Laboratuvar Mühendisi	1	10	120
Hammadde Alım Şefi	1	10	120
Ürün Pazarlama Şefi	1	10	120
Muhasebe Elemanları	2	8	192
Üretim Personeli	6	7	504
Ticaret Müdürlüğü Personeli	2	7	168
İşçi	10	5	600
Sekreter	1	6	72
Yardımcı Hizmetler	6	5	360
Toplam	36		3.204

Not – Yaklaşık 4 ay süren kampanya döneminde 20 geçici işçi ilave istihdam edilebilecek olup, geçici personel için yapılacak harcamalar genel giderler içerisinde değerlendirilmiştir.

4. FİNANSAL ANALİZ

4.1 Sabit Yatırım Tutarı

Arsa

Yatırım yeri olarak her türlü alt yapı imkânlarına sahip olan Erzincan Organize Sanayi Bölgesi tercih edilmektedir. Erzincan OSB arsalarının kısmen bedelsiz arsa satış fiyatı, 6 TL/m²’dir. Meyve suyu üretim tesisi için 10.000 m² büyüklüğünde bir arsanın yeterli olacağı düşünülmektedir. Bu durumda toplam arsa bedeli 6 TL/m² * 10.000 m² = 60.000 TL olarak hesaplanmıştır.

ERZİNCAN İLİNDE ELMA VE KAYISIDAN MEYVE SUYU ÜRETİM TESİSİ ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

Etüt Proje ve Teknik Yardım

Yatırıma yönelik ayrıntılı fizibilite çalışması, projelerin hazırlanması vb. harcamalar için 300.000 TL tutarında bir harcama öngörülmüştür.

Bina İnşaat Harcamaları

Meyve suyu üretim tesisi için yaklaşık 2.500 m² kapalı alan, idari bina, sosyal ve yardımcı tesisler için yaklaşık 300 m² olmak üzere toplam 2.800 m² kapalı alan öngörülmüş olup, 2020 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkındaki Tebliğ dikkate alınarak;

- Tesis Binası, 2.500 m² için, III – A Grubu, 1.100 TL/m² değeri kullanılarak 2.750.000 TL,
- İdari Bina, Sosyal ve Yardımcı Tesisler, 300 m² için III – B Grubu, 1.450 TL/m² değeri kullanılarak 435.000 TL olmak üzere toplam 3.185.000 TL bina inşaat harcaması öngörülmüştür.

Makine Teçhizat Yatırımı

Meyve suyu üretimi tesisinde kullanılacak ana makine teçhizat listesi Tablo 21’de verilmiştir. Ana makine teçhizat toplam tutarı 741.200 € ‘dur. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası 23.10.2020 tarihli döviz satış kurları esas alınarak, makine teçhizat bedeli 6.975.000 TL olarak hesaplanmıştır.

Tablo 20. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası 23.10.2020 tarihli Döviz Satış Kurları

Döviz Kodu	Birim	Döviz Cinsi	Döviz Alış	Döviz Satış	Efektif Alış	Efektif Satış
USD/TRY	1	ABD Doları	7.9379	7.9522	7.9324	7.9641
AUD/TRY	1	Avustralya Doları	5.6528	5.6897	5.6268	5.7238
DKK/TRY	1	Danimarka Doları	1.2606	1.2688	1.2597	1.2697
EUR/TRY	1	Euro	9.3941	9.4111	9.3876	9.4252

Laboratuvar donanımlarını da içeren yardımcı makine teçhizat için de yaklaşık 1.200.000 TL tutarında bir harcama yapılacağı tahmin edilmekte olup bu durumda makine teçhizat bedeli toplam 8.175.000 TL değerine ulaşmaktadır.

Nakliye ve Sigorta Giderleri

Makine teçhizatın yatırım yerine taşınması ve sigortası için 200.000 TL tutarında bir harcama öngörülmüştür.

İthalat ve Gümrükleme Giderleri

Yurt içinden temin edilecek makine teçhizat için bu kalemde herhangi bir harcama öngörülmemiştir.

Montaj Giderleri

Montaj işlemleri makine teçhizat üreticisi firma tarafından gerçekleştirecek olup, montaj çalışmalarını yürüten personelin her türlü masrafları yatırımcı tarafından karşılanacaktır. Bu amaçla 150.000 TL tutarında bir gider öngörülmüştür.

İşletmeye Alma Giderleri

Tesisin işletmeye alınması esnasında ortaya çıkabilecek hatalı ürün ve diğer olası giderler için toplam 150.000 TL tutarında bir gider öngörülmüştür.

Genel Giderler

Genel giderler harcaması olarak bu kaleme kadar olan harcamaların %2’si alınmıştır.

Beklenebilecek Farklar

Beklenebilecek farklar olarak bu kaleme kadar olan harcamaların %2’si alınmıştır.

Yukarıdaki harcama kalemlerini içeren sabit yatırım tutarı tablosu Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Toplam Yatırım Tutarı ve Yıllara Dağılımı (TL, USD)

YILLAR	TOPLAM (USD)	TOPLAM (TL)	2021	
			İÇ (TL)	DIŞ (TL)
A- Arsa Yatırımı	7.545	60.000	60.000	0
B- Sabit Tesis Yatırımı	1.617.080	12.859.344	12.859.344	0
1- Etüt, Proje	25.150	200.000	200.000	0
2- Teknik Yardım ve Lisans	12.575	100.000	100.000	0
3- İnşai Tesisler	400.518	3.185.000	3.185.000	0
4- Makina ve Teçhizat	1.028.017	8.175.000	8.175.000	0
5- Navlun ve Sigorta	25.150	200.000	200.000	0
6- İthalat ve Gümrükleme Giderleri	0	0	0	0
7- Montaj Giderleri	18.863	150.000	150.000	0
8- Taşıtlar ve Demirbaşlar	25.150	200.000	200.000	0
9- Lisans, Know- How Giderleri	0	0	0	0
10- İşletmeye Alma Giderleri	18.863	150.000	150.000	0
11- Genel Giderler (%2)	31.086	247.200	247.200	0
12- Beklenebilecek Farklar (%2)	31.707	252.144	252.144	0
SABİT YATIRIM TUTARI	1.624.625	12.919.344	12.919.344	0
C- Yatırım Dönemi Finansman Giderleri	203.705	1.619.902	1.619.902	0
D - Yatırım Dönemi Fiyat Artışları	113.724	904.354	904.354	0
TOPLAM SABİT YATIRIM TUTARI	1.942.054	15.443.600	15.443.600	0

4.2 Yatırımın Geri Dönüş Süresi

Proje konusu yatırımın %50 özkaynak, %50 kredi ile finanse edileceği varsayılmıştır. Yatırım kredisinin 2 yıl anapara ödemesiz 5 yıl vadeli %12 faizli, işletme kredisinin 1 yıl anapara ödemesiz 3 yıl vadeli %16 faizli olarak kullanılacağı öngörüsüyle yatırımın geri dönüş süresi 49 ay olarak hesaplanmıştır.

5. ÇEVRESEL VE SOSYAL ETKİ ANALİZİ

Meyve suyu üretim tesisi yatırım konusu, 25.11.2014 tarih, 29186 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” çerçevesinde değerlendirildiğinde, Yönetmelik EK 2’de yer alan Seçme- Eleme Kriterleri Uygulanacak Projeler Listesi’nde yer almaktadır.

Bu durumda yatırım ile ilgili olarak ÇED uygulanmasının gerekli olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Bakanlıkça yeterli verilmiş kurum/kuruluşlara, Yönetmelik EK 4’de belirtilen hususları içerecek şekilde hazırlattırılmış “Proje Tanıtım Dosyası” Bakanlığa sunulmalıdır.

Erzincan ilinde kurulacak meyve suyu üretim tesisi hem ilin hem de çevre illerin tarımsal faaliyetlerinin gelişmesine, ürünlerin katma değeri yüksek ürünlere dönüştürülecek şekilde değerlendirilmesiyle üreticilerin ve dolayısıyla toplumun refahının artmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca yatırım konusu tesis, bölgede doğrudan ve dolaylı istihdama da katkıda bulunacaktır.

6. KAYNAKLAR

Erzincan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Verileri, 2020.

Erzincan Tarımsal Yatırım Rehberi 2019, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisi, 2020.

Erzincan İli Uygun Yatırım Konuları Araştırması, Türkiye Kalkınma Bankası, 2017.

Gıda Ürünleri ve İçecek Üretimi Sektörel Uygulama Kılavuzu, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.

Gıda ve İçecek Sektör Raporu, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2019.

Tarım Ürünleri Piyasaları KAYISI, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü, Temmuz 2020.

Meyve Suları Sektör Raporu, T.C. Ekonomi Bakanlığı(Mülga), 2012.

Türkiye Meyve Suyu vb. Ürünler Sanayi Raporu, Meyve Suyu Endüstrisi Derneği (MEYED), 2011.

Meyve Suyu Sektör Raporu, BAKA Kalkınma Ajansı, 2011.

Tarım ve Gıdada Rekabetçi Üretim, T.C. Kalkınma Bakanlığı(Mülga) Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2018.

Sürdürülebilir Büyüme Bağlamında Tarım ve Gıda Sektörünün Analizi, TÜSİAD Tarım ve Gıda 2020.

Elma Raporu 2019, Ziraat Mühendisleri Odası, 2020.

Ek-1: Fizibilite Çalışması için Gerekli Olabilecek Analizler

Yatırımcı tarafından hazırlanacak detaylı fizibilitede, aşağıda yer alan analizlerin asgari düzeyde yapılması ve makine-teçhizat listesinin hazırlanması önerilmektedir.

- [Ekonomik Kapasite Kullanım Oranı \(KKO\)](#)

Sektörün mevcut durumu ile önümüzdeki dönem için sektörde beklenen gelişmeler, firmanın rekabet gücü, sektördeki deneyimi, faaliyete geçtikten sonra hedeflediği üretim-satış rakamları dikkate alınarak hesaplanan ekonomik kapasite kullanım oranları tahmini tesis işletmeye geçtikten sonraki beş yıl için yapılabilir.

Ekonomik KKO= Öngörülen Yıllık Üretim Miktarı /Teknik Kapasite

- [Üretim Akım Şeması](#)

Fizibilite konusu ürünün bir birim üretilmesi için gereken hammadde, yardımcı madde miktarları ile üretimle ilgili diğer prosesleri içeren akım şeması hazırlanacaktır.

- [İş Akış Şeması](#)

Fizibilite kapsamında kurulacak tesisin birimlerinde gerçekleştirilecek faaliyetleri tanımlayan iş akış şeması hazırlanabilir.

- [Toplam Yatırım Tutarı](#)

Yatırım tutarını oluşturan harcama kalemleri yıllara sari olarak tablo formatında hazırlanabilir.

- [Tesis İşletme Gelir-Gider Hesabı](#)

Tesis işletmeye geçtikten sonra tam kapasitede oluşturması öngörülen yıllık gelir gider hesabına yönelik tablolar hazırlanabilir.

- [İşletme Sermayesi](#)

İşletmelerin günlük işletme faaliyetlerini yürütebilmeleri bakımından gerekli olan nakit ve benzeri varlıklar ile bir yıl içinde nakde dönüşebilecek varlıklara dair tahmini tutarlar tablo formunda gösterilebilir.

- [Finansman Kaynakları](#)

Yatırım için gerekli olan finansal kaynaklar; kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynakların toplamından oluşmaktadır. Söz konusu finansal kaynaklara ilişkin koşullar ve maliyetler belirtilebilir.

- [Yatırımın Kârlılığı](#)

Yatırımı değerlendirmede en önemli yöntemlerden olan yatırımın kârlılığının ölçümü aşağıdaki formül ile gerçekleştirilebilir.

Yatırımın Kârlılığı= Net Kâr / Toplam Yatırım Tutarı

- [Nakit Akım Tablosu](#)

Yıllar itibariyle yatırımda oluşması öngörülen nakit akışını gözlemlemek amacıyla tablo hazırlanabilir.

- [Geri Ödeme Dönemi Yöntemi](#)

Geri Ödeme Dönemi Yöntemi kullanılarak hangi dönem yatırımın amorti edildiği hesaplanabilir.

- [Net Bugünkü Değer Analizi](#)

Projenin uygulanabilir olması için, yıllar itibariyle nakit akışlarının belirli bir indirgeme oranı ile bugünkü değerinin bulunarak, bulunan tutardan yatırım giderinin çıkarılmasıyla oluşan rakamın sıfıra eşit veya büyük olması gerekmektedir. Analiz yapılırken kullanılacak formül aşağıda yer almaktadır.

$$NBD = \sum_{t=0}^n \frac{NA_t}{(1-k)^t}$$

NA_t : t. Dönemdeki Nakit Akışı

k: Faiz Oranı

n: Yatırımın Kapsadığı Dönem Sayısı

- [Cari Oran](#)

Cari Oran, yatırımın kısa vadeli borç ödeyebilme gücünü ölçer. Cari oranın 1,5-2 civarında olması yeterli kabul edilmektedir. Formülü aşağıda yer almaktadır.

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Likidite Oranı, yatırımın bir yıl içinde stoklarını satamaması durumunda bir yıl içinde nakde dönüşebilecek diğer varlıklarıyla kısa vadeli borçlarını karşılayabilme gücünü gösterir. Likidite Oranının 1 olması yeterli kabul edilmektedir. Formülü aşağıda yer almaktadır.

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{(\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar})}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Söz konusu iki oran, yukarıdaki formüller kullanılmak suretiyle bu bölümde hesaplanabilir.

- [Başabaş Noktası](#)

Başabaş noktası, bir firmanın hiçbir kar elde etmeden, zararlarını karşılayabildiği noktayı/seviyeyi belirtir. Diğer bir açıdan ise bir firmanın, giderlerini karşılayabildiği nokta da denilebilir. Başabaş noktası birim fiyat, birim değişken gider ve sabit giderler ile hesaplanır. Ayrıca sadece sabit giderler ve katkı payı ile de hesaplanabilir.

$$\text{Başabaş Noktası} = \frac{\text{Sabit Giderler}}{(\text{Birim Fiyat} - \text{Birim Değişken Gider})}$$

Ek-2: Yerli/İthal Makine-Teçhizat Listesi

[illegible][illegible]

Cumhuriyet Caddesi No:3 Yakutiye / ERZURUM

Tel.: 0 (442) 235 61 11 - Fax: 0 (442) 235 61 14

E-Mail : info@kudaka.gov.tr www.kudaka.gov.tr

Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılamaz